

Naar een systeem voor Monitoring en Evaluatie van de Agenda Vitaal Platteland

*Interactieve beleidsconstructie en essentiële
indicatoren voor monitoring en evaluatie*

E.G.M. Dessing
S. Beers

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit

© 2005 Expertisecentrum LNV, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Rapport EC-LNV nr. 2005/358
Ede, 2005

Teksten mogen alleen worden overgenomen met bronvermelding.

Deze uitgave kan schriftelijk of per e-mail worden besteld bij het Expertisecentrum LNV onder vermelding van code 2005/358 en het aantal exemplaren.
De kosten per exemplaar bedragen € 5,-. Een factuur wordt meegestuurd bij de bestelling.

Oplage 200 exemplaren

Samenstelling Noor Dessing en Saskia Beers

Druk Ministerie van LNV, directie IFZ/Bedrijfsuitgeverij

Productie Expertisecentrum LNV
Bedrijfsvoering/Vormgeving en Presentatie
Bezoekadres : Horapark, Bennekomseweg 41
Postadres : Postbus 482, 6710 BL Ede
Telefoon : 0318 822500
Fax : 0318 822550
E-mail : DKinfobalie@minlnv.nl

Voorwoord

Aan het Natuurplanbureau en het Expertisecentrum LNV is eind 2002 door Directie Platteland de opdracht verleend voor het ontwikkelen van een monitorings- en evaluatiesysteem (ME) voor de Agenda Vitaal Platteland. Het project ME-AVP omvat een zevental deelprojecten. In dit rapport worden de werkwijzen, de resultaten en de aanbevelingen van de eerste twee deelprojecten beschreven.

Om beleid te kunnen sturen is het belangrijk dat er al tijdens de beleidsontwikkeling aandacht wordt besteed aan de evalueerbaarheid en de consistentie. Daarom is in het eerste deelproject 'Interactieve beleidsconstructie en ex ante toetsing' een nieuwe aanpak gekozen dan tot nu toe gangbaar is in het proces van beleidsontwikkeling. Vanaf het moment waarop de eerste beleidsteksten verschenen is in samenspraak met de beleidsontwikkelaars een doelenboom opgesteld. De doelenbomen werden gedurende het hele proces van de beleidsontwikkelingen steeds aangepast waarbij ze tevens werden getoetst op o.a. causaliteit en consistentie. Het deelproject heeft bijgedragen aan een gestructureerde visie en meerjarenprogramma voor de Agenda Vitaal Platteland.

Het tweede deelproject richt zich op de informatiebehoefte van het beleid. Ook hiervoor is een nieuwe strategie ontwikkeld: met een beperkt aantal indicatoren, gekoppeld aan de beleidsdoelen, de stand van het platteland op een overzichtelijk manier weergeven. In workshops met beleidsmakers, inhoudelijke deskundigen en monitorings- en evaluatiedeskundigen is gezocht naar die essentiële indicatoren die relevante sturingsinformatie daarvoor over het beleid leveren. Daarnaast zijn twee mogelijkheden ontwikkeld voor de presentatie van de monitorings- en evaluatieresultaten.

De gevolgde aanpak is succesvol gebleken om tot evalueerbaar beleid te komen dat aan de eisen van de VBTB voldoet. Tevens biedt het benoemen van essentiële indicatoren mogelijkheden om het beleid van de AVP te monitoren en indien nodig bij te sturen. Het EC-LNV en in de toekomst de Directie Kennis kan ondersteuning verlenen en adviseren en beschikt over de hiervoor nodige expertises.

Ir. H. de Wilde
Waarnemend Directeur Expertisecentrum LNV

Inhoudsopgave

1	Inleiding en begrippen	7
2	Deelproject 1. InterBEAT	11
2.1	Aanleiding en opdracht	11
2.2	Aanpak InterBEAT	11
2.3	Resultaat	12
2.4	Leerervaringen	13
3	Deelproject 2. Informatiebehoefte	15
3.1	Aanleiding en opdracht	15
3.2	Aanpak	15
3.3	Resultaten	17
3.4	Leerervaringen	18
Bijlage 1	Deelnemers workshops indicatoren	21
Bijlage 2	Vragen en suggesties per thema	23
Bijlage 3	Indicatoren en streefwaarden	27
	Tabel beleidsthema landbouw: vitale en duurzame agrarische sector	29
	Tabel beleidsthema landschap: mooi landschap	33
	Tabel beleidsthema milieu: betere milieukwaliteit	35
	Tabel beleidsthema natuur: meer natuur	39
	Tabel beleidsthema reconstructie: constructie zandgebieden	43
	Tabel beleidsthema recreatie: ruimte voor recreatie	45
	Tabel beleidsthema recreatie: ruimte voor recreatie (aangepast aan de nieuwe structuur)	47
	Tabel beleidsthema sociaal-culturele vitaliteit	49
	Tabel beleidsthema sociaal-economische vitalisering	51
	Tabel beleidsthema water: ruimte voor water	53

1 Inleiding en begrippen

Kader: project ME-AVP en deelprojecten

Aan het Natuurplanbureau Wageningen (NPB) en het Expertisecentrum LNV is eind 2002 de opdracht verleend voor het ontwikkelen van een monitorings- en evaluatiesysteem (ME-systeem) voor de Agenda Vitaal Platteland (AVP). Deze opdracht is verleend door de directie Platteland van het ministerie van LNV. Voor de coördinatie is een projectgroep ingesteld met vertegenwoordigers van directie Platteland, VROM, NPB en EC-LNV.

Het project ME-AVP is onderverdeeld in de volgende deelprojecten:

1. InterBEAT (Interactieve beleidsconstructie en ex ante toetsing): voortouw bij EC-LNV.
2. Informatiebehoefte beleid: voortouw bij EC-LNV.
3. Meetnetontwerp en indicatoren: voortouw bij NPB.
4. Informatiesysteem en gegevensvoorziening: voortouw bij NPB.
5. Gegevensopslag, gegevensbewerking en databeheer: voortouw bij NPB.
6. Organisatie, draagvlak en kosten van ME-AVP: voortouw bij EC-LNV en NPB.
7. Eindrapportage en oplevering ME-systeem: voortouw bij projectgroep.

Dit rapport betreft de eerste twee deelprojecten: InterBEAT en Informatiebehoefte beleid.

Waarom het AVP monitoren en evalueren ?

Er zijn verschillende redenen dat de (rijks)overheid haar beleid wil monitoren en evalueren. De drie belangrijkste zijn:

- Leren: beoordelen van informatie om te kunnen (bij)sturen.
Worden de in het AVP beschreven problemen geheel of gedeeltelijk opgelost en welke factoren hebben hiertoe bijgedragen?
- Sturen: zonodig (bij)sturen van het beleid om de problemen op te lossen.
Welke onderdelen vragen om bijsturen of om aanpassen van beleid?
- Verantwoorden: rapporteren over de voortgang van de realisatie van de afgesproken doelen in relatie tot de beschikbaar gestelde middelen.
Welke prestaties zijn geleverd en in hoeverre zijn hiermee de problemen opgelost (effecten). De verantwoording vindt plaats volgens de criteria van de RPE (Regeling Prestatiegegevens en Evaluatieonderzoek). De RPE is een onderdeel van het VBTB-traject (Van Beleidsbegroting Tot Beleidsverantwoording).

Begrippen

De volgende begrippen zijn van belang bij de monitoring en evaluatie van het AVP.

- Doelenbomen van het beleid: beleidsopgaven, operationele doelen, door provincies vorm te geven acties en rijksacties.
 - o Beleidsopgave: wat het beleid wil bereiken om de gesignaleerde problemen op te lossen, meestal lange termijndoelstelling.
 - o Operationele doelen (concreet, meetbaar en voor een bepaald tijdvak): wat er gerealiseerd moet worden om aan de beleidsopgave te voldoen.
 - o Door provincies vorm te geven acties: maatregelen op het taakveld van de provincies om één of meer operationele doelen te realiseren; veelal aankopen, inrichten en in beheer geven.
 - o Rijksacties: maatregelen op het taakveld van het Rijk om één of meer operationele doelen te realiseren; veelal vereenvoudigen wet- en regelgeving, stimuleren, faciliteren en dergelijke.

- Strategie voor monitoring en evaluatie van het AVP: werken met een beperkt aantal, essentiële indicatoren, die de vereiste sturings- en voortgangsinformatie kunnen bieden.
- Indicatoren voor effecten, prestaties en proces.
 - o Effectindicatoren voor het meten van de feitelijke veranderingen op ruimtelijk (planet), sociaal-cultureel (people) en sociaal-economisch gebied (profit).
 - o Prestatie-indicatoren voor het meten van de prestaties van provincies en Rijk.
 - o Resultaatindicatoren voor het totaal resultaat van de prestaties, verkregen door het optellen van de prestaties.
 - o Procesindicatoren voor het meten van het procesverloop van provinciale en rijksacties.
- Monitoring: het verzamelen van informatie over effecten, prestaties en proces.
- Evaluatie: het beoordelen van de prestaties en effecten in het licht van de te realiseren beleidsopgave. Hierbij wordt aangegeven hoe de prestaties van invloed zijn geweest op de effecten. Voor zover gewenst kan tevens worden beschreven hoe de prestaties zijn beïnvloed door het proces waarin ze tot stand zijn gekomen.

Onderstaande tabel geeft de relatie aan tussen de niveaus in de doelenboom van de Agenda Vitaal Platteland en de verschillende indicatoren. Bij elk niveau in de doelenboom horen bepaalde indicatoren. Effectindicatoren staan op het niveau van de beleidsopgave vermeld omdat zij aan geven wat het beleid wil bereiken om gesignaleerde problemen op te lossen. De resultaatindicatoren geven de te bereiken resultaten aan van de operationele doelen, die gericht zijn op het realiseren van de beleidsopgaven. Om deze reden is het benoemen van effectindicatoren op het niveau van operationele doelen niet nodig. Dit is in de workshops echter wel gebeurd. De prestatie- en procesindicatoren staan vermeld op het niveau van de acties van provincies en Rijk.

In de kolomkop zijn de overeenkomstige begrippen weergegeven van het Plattelandsontwikkelingsprogramma van de EU (POP). Dit om een vergelijking mogelijk te maken met de begrippen zoals deze in de Europese Unie gangbaar zijn.

Tabel 1 Verschillende indicatoren in relatie tot de niveaus in de doelenboom en de EU-begrippen

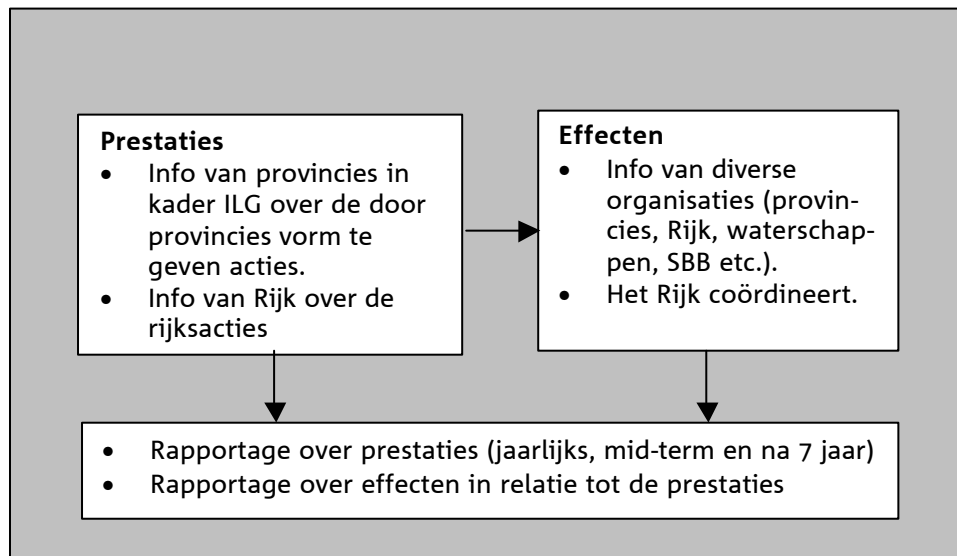
Structuur Doelenboom AVP		Outcome	Result	Output	Throughput
Beleidsopgave		Effect indicatoren			
	Operationeel doel		Resultaat-indicatoren		
	Door provincies vorm te geven acties			Prestatie-indicatoren	Proces-indicatoren
	Rijksacties			Prestatie-indicatoren	Proces-indicatoren

Bereik van het ME-AVP

Het ME-systeem zal worden opgeleverd in de vorm van een website: “de Stand van het Platteland”. Deze website omvat de doelenbomen van het AVP, de indicatoren en de resultaten van monitoring en evaluatie, inclusief de achterliggende informatie. De informatie komt op verschillende niveaus beschikbaar: voor bestuurders, voor beleidsmedewerkers en voor onderzoekers.

In het ME-systeem worden prestaties, effecten (en het totaal resultaat) van het AVP vastgelegd. De rapportage over de provinciale prestaties verloopt volgens de afspraken die gemaakt worden in het kader van het ILG (Investeringsbudget Landelijk

Gebied); de provincies zijn hiervoor verantwoordelijk. Het Rijk is verantwoordelijk voor de rapportage over de Rijksprestaties. Het Rijk is tevens verantwoordelijk voor de rapportage over de effecten. Figuur 1 vat deze informatie samen.

Figuur 1. Bereik van het ME-systeem van het AVP

Samenwerking beleidsontwikkelaars en beleidsadviseurs

Monitoring en evaluatie van het AVP gaat uit van het beleid van het AVP, zoals geformuleerd in de visie en het meerjarenprogramma. Het ME-systeem is direct gerelateerd aan het beleid. De samenwerking tussen beleidsmakers en beleidsadviseurs is daarbij essentieel.

In deelproject 1 heeft dit vorm gekregen door het, in interactieve samenwerking, opstellen van de doelenbomen voor het AVP.

In deelproject 2 zijn de beleidsmakers betrokken via de workshops voor het formuleren van de indicatoren.

2 Deelproject 1. InterBEAT

2.1 Aanleiding en opdracht

Aan het Natuurplanbureau Wageningen (NPB) en het Expertisecentrum LNV is eind 2002 de opdracht verleend voor het ontwikkelen van een monitorings- en evaluatiesysteem (ME) voor de Agenda Vitaal Platteland (AVP). Om een goed ME-systeem te kunnen opzetten is het in de eerste plaats nodig om het beleid te kennen. InterBEAT is daartoe als eerste deelproject opgezet en direct gekoppeld aan de beleidsontwikkeling van de AVP, die gelijktijdig van start ging.

2.2 Aanpak InterBEAT

InterBEAT staat voor interactieve beleidsconstructie en ex ante toetsing.

Interactieve beleidsconstructie houdt in dat in samenspraak met de beleidsontwikkelaars een doelenboom (beleidsconstructie) wordt opgezet, waarin de verschillende onderdelen van het beleid (van beleidsprobleem via beleidsopgave, operationeel doel en maatregelen) ten opzichte van elkaar zijn geordend. Door deze structurering kunnen alternatieven makkelijk worden opgesteld. In het kader van het AVP zijn er geen alternatieven opgesteld.

Voor het AVP hebben beleidsontwikkelaars en beleidsadviseurs gezamenlijk gewerkt aan het formuleren van de doelenbomen voor de onderscheiden beleidsthema's. Hiertoe is een groot aantal werksessies gehouden.

Aansluitend zijn de doelenbomen getoetst, onder meer op causaliteit en consistentie. Is de geformuleerde beleidsopgave wel een goed antwoord op het geconstateerde probleem? Zijn de voorgestelde maatregelen doeltreffend en doelmatig voor het realiseren van de beleidsopgave?

Naast de causaliteitsrelaties gaat het ook om de inhoud. Is het beleid voor het landelijk gebied van alle betrokken ministeries verwerkt? Is het beleid vernieuwend en inspirerend? Is er goed afgestemd met ander rijksbeleid, zoals de Nota Ruimte?

Om het proces tot het interactief opstellen van de doelenbomen goed te kunnen ondersteunen is naar specifieke 'software' gezocht. Het programma uKnow is gekozen omdat dit de vereiste flexibiliteit heeft om veranderingen in de doelenboom makkelijk te kunnen doorvoeren. Het programma is nog in ontwikkeling en is in samenhang met de toepassing voor InterBEAT regelmatig verbeterd.

De belangrijkste kenmerken van het uKnow-programma zijn:

- De hiërarchische structuur wordt door de gebruiker gekozen en gedefinieerd.
- Op elk niveau kunnen attributen (tabbladen) worden gedefinieerd, zoals een uitgebreide beschrijving van de doelen, de taakstelling, door wie het beleid moet worden gerealiseerd en de indicatoren voor monitoring en evaluatie.
- Met GIS-kaartjes kan de ruimtelijke locatie van doelen worden weergegeven.
- De gekozen en gedefinieerde structuur met attributen werkt als een soort checklist bij de formulering van het beleid; steeds wordt nagedacht of een vakje wel of niet ingevuld kan of moet worden.
- Presentatie is direct mogelijk, via internet, excel en word.

2.3 Resultaat

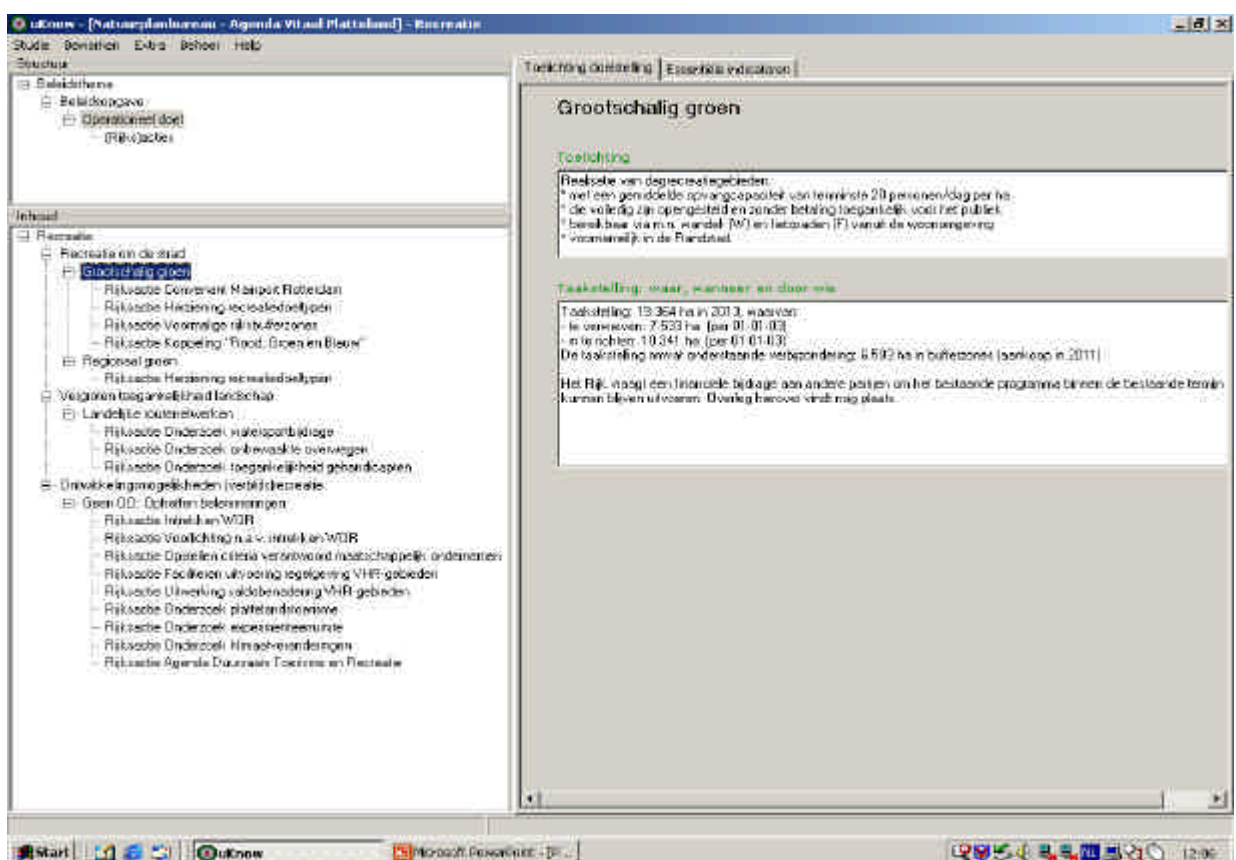
InterBEAT heeft bijgedragen aan het gestructureerd denken bij de ontwikkeling van het beleid. Gestructureerd in de zin dat de onderlinge relaties tussen de beleidsonderdelen zichtbaar zijn gemaakt, en wel voor het geheel van visie en meerjarenprogramma van het AVP. Hiermee is tevens consistent en evalueerbaar beleid gemaakt.

Adviezen zijn gegeven over:

- de indeling van de visie van de AVP. Indelen naar beleidsthema's (landbouw, landschap, milieu, natuur, reconstructie, recreatie, sociaal-cultureel, sociaal-economische vitalisering en water), waarbij per thema steeds de drie p's (people, planet en profit) een rol spelen;
- de indeling van de doelenbomen van de AVP (voor het geheel van visie en meerjarenprogramma);
- de uitkomsten van de toetsing van beleidsteksten: causaliteitsrelaties, consistentie, doelmatigheid, doeltreffendheid e.d.

In vele sessies hebben beleidsontwikkelaars en beleidsadviseurs samen gewerkt aan de opzet en de invulling van de doelenbomen. Uiteindelijk zijn de doelenbomen voor de verschillende thema's van het AVP nog eenmaal aangepast aan de gedrukt tekst van het AVP (Visie en Meerjarenprogramma).

De volledige doelenbomen voor alle thema's van het AVP zijn straks te raadplegen via het op te stellen ME-systeem voor het AVP. Dit systeem wordt vormgegeven als internetsite: "de Stand van het Platteland". Verwacht wordt dat de 1^e versie van deze site medio 2005 operationeel wordt. Tot dat moment zijn de doelenbomen op te vragen bij het Expertisecentrum LNV / Directie Kennis i.o.

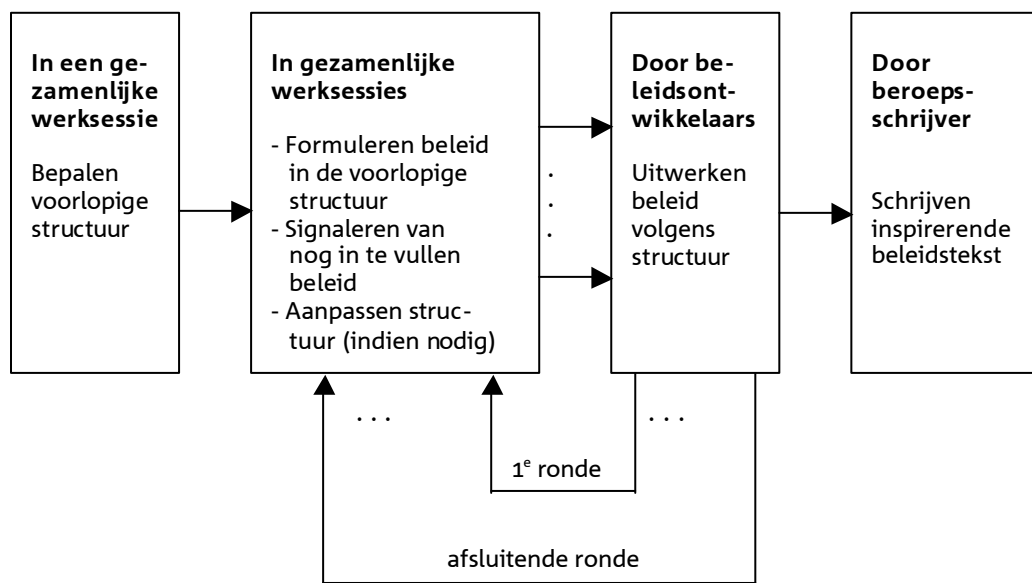

Figuur 2. Voorbeeld doelenboom recreatie

2.4 Leerervaringen

Aanbevolen werkwijze bij opstellen doelenbomen

- Een interactieve samenwerking van beleidsontwikkelaars en –adviseurs is essentieel voor een zinvolle bijdrage aan de beleidsontwikkeling. Het EC-LNV brengt hierbij zowel methodische als inhoudelijke expertise in. Geconcludeerd is dat daarbij een afwisseling van intuïtief / inhoudelijk en systematisch werken nodig is.
- Zo gaat het in het begin van de beleidsontwikkeling om het benoemen van problemen en de clustering daarvan in voorlopige beleidsthema's. Als dit gebeurt is kan een eerste doelenboom worden opgesteld. In deze fase gaat het vooral over het denken in doelenbomen / structuren.
- Zodra de contouren van het beleid duidelijk worden kan een eerste formulering in uKnow plaatsvinden. Hiermee wordt duidelijk hoe problemen en beleidsdoelen samenhangen. Leemtes worden geconstateerd en kunnen in het proces van beleidsontwikkeling verder worden ingevuld.
- Vervolgens is het de bedoeling om verder te werken met de doelenbomen in uKnow. Figuur 3 geeft de gewenste samenwerking aan. In de praktijk is dit anders verlopen. De beleidsontwikkelaars zijn verder gegaan met de formulering van beleidsteksten. Door de dynamiek van deze fase en het vrijwel dagelijks veranderen van beleidsteksten is de aanpassing van uKnow uitgesteld tot de beleidsteksten een wat definitievere status hadden gekregen.
- Belangrijk is om de definitieve beleidsteksten weer in uKnow te zetten, zodat het beleid overzichtelijk en duidelijk is voor iedereen. Ook de aanpassingen van het beleid naar aanleiding van b.v. kamervragen kunnen snel verwerkt worden, zodat het geheel van het beleid steeds duidelijk blijft.

Figuur 3. Samenwerking beleidsontwikkelaars en –adviseurs

Aanbevolen werkwijze bij ex ante toetsing van doelenbomen

- Op basis van de voorlopige eindversie kan een toetsing op de criteria van de RPE plaatsvinden. De rol van de beleidsadviseurs verandert hier van beleidsondersteuner naar kritische beoordelaar. De resultaten van de toetsing vragen een gedegen bespreking met de beleidsontwikkelaars. In de hectische fase van de gevorderde beleidsontwikkeling is het noodzakelijk om hier tijd voor te maken. Het resultaat is goed gestructureerd beleid met een duidelijk verband tussen de op te lossen problemen

en de voorgestelde maatregelen; hiermee wordt het beleid consistent en evalueerbaar.

Structuur van de doelenboom van het AVP

- Bij de huidige formulering van beleidsopgaven en operationele doelen in het AVP zijn de acties van de provincies niet expliciet benoemd omdat het aan de provincies is om deze acties vorm te geven;
- Voor een goede structuur in de doelenboom is het echter wel gewenst om bij de operationele doelen naast de rijksacties ook de provinciale acties op te nemen, niet inhoudelijk, maar alleen als term. Dit is nodig omdat de taakstelling (b.v. 500 hectare natuur inrichten) dan gekoppeld kan worden aan de provinciale actie (b.v. inrichten voor natuur). Nu is de taakstelling gekoppeld aan de operationele doelen en dat is niet logisch bij de gebruikte definities (zie hoofdstuk 1).

Aanbevelingen voor gebruik en beheer van de doelenbomen van het AVP door de verantwoordelijke beleidsdirectie

- Om de doelenbomen van het AVP beschikbaar te maken voor de doelgroepen dienen ze digitaal beschikbaar gesteld te worden;
- Voorgenomen beleidsveranderingen bijhouden worden in een werkversie van het AVP;
- Herzieningen van het AVP en het MJP voortbouwen op de doelenbomen.

3 Deelproject 2. Informatiebehoefte

3.1 Aanleiding en opdracht

Deelproject 2 heeft als doel het formuleren van de informatiebehoefte van het beleid voor de monitoring en evaluatie van het AVP. Voortgebouwd is op de doelenbomen van het AVP. Per thema zijn voor de verschillende beleidsdoelen essentiële indicatoren geformuleerd, die relevante sturingsinformatie voor de voortgang van het beleid geven. De indicatoren zijn nodig om een goed ME-systeem te kunnen opzetten.

3.2 Aanpak informatiebehoefte

Bij de informatiebehoefte van het beleid gaat het over de indicatoren voor relevante sturingsinformatie en over de vorm van de rapportage.

Strategie

Eerst is een strategie ontwikkeld voor de monitoring en evaluatie van het AVP. Kort gezegd luidt de strategie: “met een beperkt aantal indicatoren, die gekoppeld zijn aan beleidsdoelen, de stand van het platteland op een overzichtelijk manier weergegeven”. Deze strategie is akkoord bevonden door het beleid (projectteam AVP).

Nadrukkelijk is gekozen voor een beperkt aantal indicatoren, zodat overzicht kan worden gehouden van het brede terrein van de Agenda Vitaal Platteland.

Onderscheid is gemaakt in:

- Effectindicatoren voor het meten van de feitelijke veranderingen op ruimtelijk (planet), sociaal-cultureel (people) en sociaal-economisch gebied (profit).
- Prestatie-indicatoren voor het meten van de prestaties van provincies en Rijk.
- Resultaat-indicatoren voor het totale resultaat van de prestaties, verkregen door het optellen van de prestaties
- Procesindicatoren voor het meten van het procesverloop van provinciale en rijksacties.

Werkwijze

Voor elk thema van het AVP is een workshop gehouden om te komen tot de indicatoren. Voor elke workshop zijn beleidsmakers, inhoudelijke deskundigen en monitorings- & evaluatiedeskundigen uitgenodigd. Het oogmerk hiervan was om de ideeën uit de verschillende denkwerelden te inventariseren, uit te wisselen en om te smeden tot een gedeelde visie op de indicatoren. Op één workshop na is het gelukt de verschillende deskundigheden rond de tafel te krijgen. Toch was er in een enkele workshop behoefte aan een bredere kennis over de verschillende onderdelen van het thema. Bijlage 1 geeft een overzicht van de deelnemers aan de verschillende workshops.

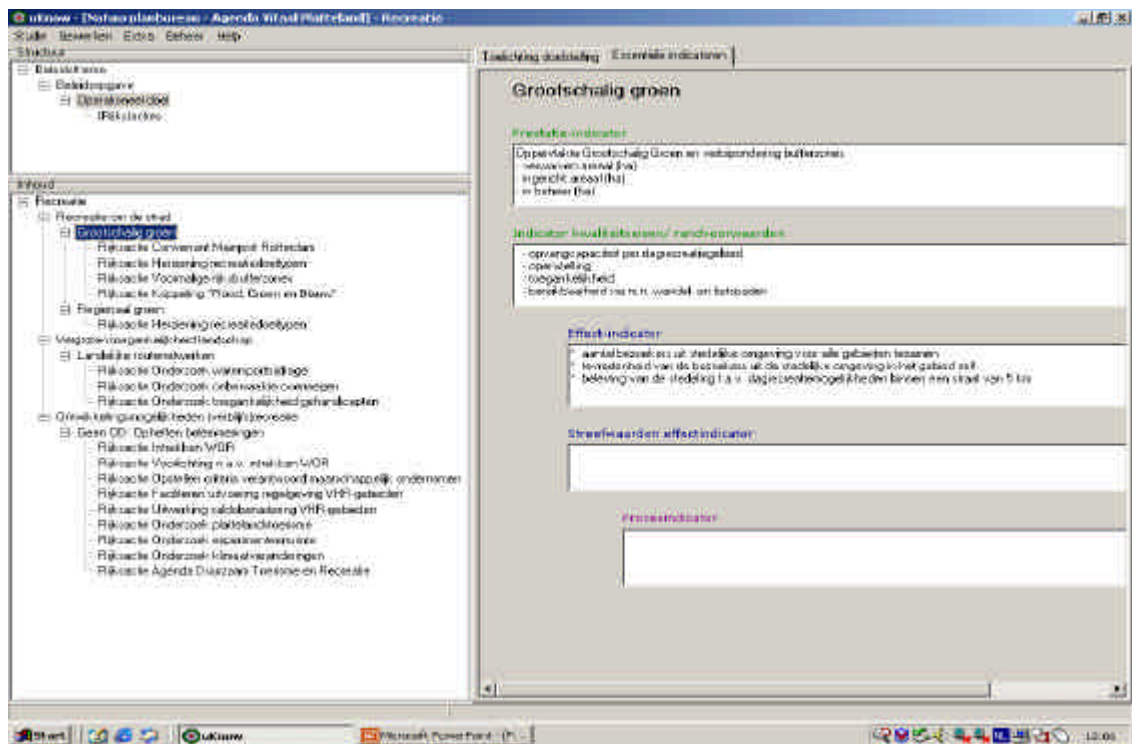
In elke workshop is eerst de strategie voor de monitoring en evaluatie van het AVP uiteengezet. Hierbij vervulde het zogenaamde “verkeerslichtenschema” een belangrijke rol. Dit schema (zie tabel 2) geeft een indicatie van de integrale rapportage en benadrukt het belang van een beperkt aantal essentiële indicatoren.

Per beleidsopgave met operationele doelen wordt de voortgang en de beoordeling gepresenteerd van de rijksacties, de prestaties van de provincies en de effecten. Tabel 2 geeft voor een gedeelte van de recreatiedoelen van het AVP een fictief voorbeeld van het verkeerslichtenschema. Aangevuld met een korte tekstuele toelichting krijgt het beleid hiermee een helder overzicht van de stand van het platteland.

Tabel 2. Verkeerslichtenschema: fictief voorbeeld voor recreatie

beleidsopgave	operationeel doel	prestaties rijksacties		prestaties acties provincies		realisatie effecten	
		beoordeling	voortgang per indicator	beoordeling	voortgang per indicator	beoordeling	effect per indicator
recreatie om de stad	grootschalig groen		<i>planologisch kader "rood, groen en blauw": is verstraagd</i>	+	<i>aankopen recreatiegebieden: in 2004 is 25% aangekocht</i>	+	<i>aantal bezoekers dagrecreatiegebieden: met 20% toegenomen</i>
	regionaal groen	+	<i>herziening recreatiedoeltypen: op schema</i>	-	<i>aankopen regionaal groen: 0 % in 2004</i>	-	<i>aantal bezoekers regionaal groen: niet toegenomen</i>
vergroten toegankelijkheid landelijk gebied	landelijke routenetwerken		<i>bekendheid routenetwerk: Rijk heeft beperkt bekendheid gegeven</i>		<i>aanleg routenetwerk: voor wandelen en fietsen op schema, voor varen verstraagd</i>	+	<i>gebruik routenetwerken: met 10% toegenomen</i>

In de workshops is uitgegaan van het beleid en de prestatie-indicatoren van het AVP (Visie en meerjarenprogramma), zoals weergegeven in het programma uKnow. De resultaten van deelproject 1 zijn hierbij direct bruikbaar gebleken. In overeenstemming met het AVP zijn de doelstellingen ingedeeld naar beleidsthema, beleidsopgave, operationeel doel en rijksactie. Ook de prestatie-indicatoren uit het AVP zijn in uKnow gezet, samen met ruimte (invulvelden) voor effect- en procesindicatoren (zie figuur 4).

Figuur 4. Voorbeeld invulscreen indicatoren recreatie

3.3 Resultaten

Status

De in dit rapport weergegeven indicatoren zijn het resultaat van de in dit deelproject gevolgde werkwijze. De indicatoren zijn geënt op de beleidsdoelen van het AVP. In samenhang met de aanpassing van het Meerjarenprogramma AVP in 2005 zullen de indicatoren worden aangevuld en zondig aangepast. Hiertoe zullen de essentiële indicatoren, zoals ze in de workshop zijn opgesteld, aan een bredere groep van deskundigen worden voorgelegd. De in het ME-systeem te gebruiken indicatoren zullen daarna worden vastgesteld door het beleid.

Indicatoren

In de workshops zijn vooral effect- en procesindicatoren ingevuld; daarnaast zijn de prestatie-indicatoren nog eens kritisch bekeken. Bij de verslaglegging van de workshops zijn de resultaatindicatoren en de prestatie-indicatoren voor de rijksacties toegevoegd.

Het is aan te raden om de indicatoren van het ME-AVP af te stemmen met tenminste de indicatoren van Kaderrichtlijn Water, Nota Ruimte en POP2. Hiermee kan dubbel werk en onduidelijkheid in rapportage worden voorkomen. Het gevaar bestaat immers dat voor eenzelfde doel iets andere indicatoren worden gebruikt. De indicatoren van het AVP zijn in 2004 afgestemd met de indicatoren voor de Nota Ruimte, maar na verdere uitwerking is afstemming opnieuw noodzakelijk.

De resultaten van de workshops verschillen per thema, door de mate waarin het beleid is uitgekristalliseerd en door de aanwezigheid / bijdragen van de verschillende deskundigen. In tabel 5 staat wat de huidige stand van zaken en waar uitwerking nodig is. In het tweede meerjarenprogramma van het AVP kan dit worden gedaan.

Tabel 5 Resultaten van de workshops: duidelijkheid van beleid en indicatoren

Thema	Beleid	Indicatoren	Vervolg
Natuur	Helder	Duidelijk	Uitkomsten ter beoordeling voorleggen aan beleid → Gereed om te verwerken in ME-AVP systeem
Reconstructie	Helder	Duidelijk	
Recreatie	Helder	Duidelijk	
Landschap	Streefwaarden nog uitwerken	Duidelijk	Beleid uitwerken, in samenhang met de Nota Ruimte en met VROM
Milieu	Helder	Deels duidelijk	Indicatoren uitwerken, in samenwerking met VROM
Water	Vraagt actualisering (WB21, KRW)	Deels duidelijk	Beleid actualiseren in samenwerking met VenW (DG Water)
Landbouw	Vraagt verduidelijking	Deels duidelijk	Beleid uitwerken
Sociaal-cultureel	Vraagt verduidelijking	Deels duidelijk	Beleid uitwerken
Sociaal-economische vitalisering	In verkennende fase	Voorstellen zijn geformuleerd	Beleid ontwikkelen

De concrete resultaten van de workshops zijn weergegeven in bijlage 2 en 3.

- Bijlage 2 geeft een overzicht van vragen en suggesties vanuit de workshops. Ook de relaties tussen de thema's komen hierbij aan de orde.
- Bijlage 3 bevat een overzicht van de indicatoren en streefwaarden in tabelvorm. Hierin is ook te lezen welke indicatoren en streefwaarden nog ontbreken.

Inbedding van het ME-systeem voor het AVP

In verschillende workshops is gediscussieerd over het vervolg van het project, de samenhang met het Investeringsbudget landelijk gebied (ILG) en de samenwerking van rijk en provincies, kortom over de positionering van het project.

- Ambitie: integrale monitoring en evaluatie van "de Stand van het Platteland".
- Verankering in ILG.

Het ILG (Investeringsbudget landelijk gebied) is een belangrijk uitvoeringsinstrument voor het AVP. Rijk en provincies maken afspraken over de realisering van een groot aantal operationele doelen uit het AVP en over de monitoring en evaluatie. Het Uitvoeringscontract (UC) zal ook afspraken omvatten over het aanleveren van gegevens over de beleidsprestaties en over de het leveren van beschikbare gegevens t.b.v. van de effectmonitoring.

3.4 Leerervaringen

Organisatie en deelname workshops

- Bij de gekozen opzet van de workshops is samenwerking van beleidsontwikkelaars en beleidsadviseurs vereist. De betrokkenheid van het beleid moet groot zijn.
- Het is belangrijk dat beleidsmedewerkers de deelnemers van de workshops benaderen en uitnodigen.
- Het samenbrengen van beleidsmakers, inhoudelijke deskundigen en monitorings- & evaluatiedeskundigen heeft in vrijwel alle workshops geleid tot pittige en constructieve discussies. De deelnemers waren actief aan het uitwisselen en netwerken.

Gebruik van uKnow

De werkwijze met doelenbomen en indicatoren in uKnow is in alle workshops ervaren als duidelijk en transparant. Het direct doorvoeren van ideeën of het vastleggen van vragen biedt de deelnemers direct inzicht in de concrete resultaten van de workshop.

Ex ante toetsing doelenbomen verdiept

De ex ante toetsing van deelproject 1 heeft via de workshops nog een verdiepingsslag ondergaan. Dit komt doordat het bedenken van effectindicatoren leidt tot het nogmaals overwegen van het betreffende beleidsdoel. Vanuit het resultaat dat men wil bereiken, kan aanpassing van het beleidsdoel nodig zijn.

Effectindicatoren alleen koppelen aan de beleidsopgave

- In de workshops is er verschillende keren discussie geweest over de plaats van de effectindicatoren: gekoppeld aan de beleidsopgave en/of aan de operationele doelen. Bij de huidige formulering van het AVP zijn beide mogelijkheden bruikbaar en noodzakelijk.
Vanuit het in hoofdstuk 1 gedefinieerde begrippenkader is dit echter niet geheel logisch en zouden de effectindicatoren alleen aan de beleidsopgaven gekoppeld te worden. Door een iets andere formulering van de beleidsopgaven in het AVP (bij de opstelling van het tweede meerjarenprogramma) kan dit probleem worden opgelost.
- In bijlage 3 is voor het thema recreatie aangegeven hoe dit doorwerkt op de indicatoren, in de tabel die is aangepast aan de nieuwe structuur.

Presentatie evaluatie

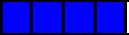

Het “verkeerslichtenschema” is in alle workshops behandeld en heeft daarin duidelijk kunnen maken dat het aantal essentiële indicatoren beperkt moet zijn. Anders ontstaat er een onoverzichtelijk hoeveelheid informatie.

Meer dan eens is ook het schema ter discussie gesteld, voor wat betreft:

- de inhoud met percentages, waarin niet geheel duidelijk was waarop die percentages betrekking hebben;
- het gebruik van het verkeerslicht als metafoor van de voortgang. De signaalfunctie van rood, oranje en groen werden heel duidelijk gevonden, maar tegelijk ook onnodig negatief.

Bij het samenstellen van dit rapport is daarom nog een alternatief ontwikkeld voor de presentatie van voortgangs- en sturingsinformatie: zie tabel 6 .

Tabel 6 Voortgangsoverzicht: deels fictief voorbeeld voor recreatie

Beleidsopgave (BO) Operationeel doel (OD) Acties Provincies en Rijk	% gereali- seerd in b.v.2010	Effect (outcome) Totaal resultaat (result) Prestaties (output)
BO Recreatie om de stad 1975 – 2013 Realisatie recreatiegebieden in stedelijke omgeving voor bestaande/toekomstige tekorten. Streven naar - per jaar 80 miljoen tevreden bezoekers uit de stedelijke omgeving in 2013 - stedelingen ervaren voldoende dagrecreatie mogelijkheden in 2013		Effecten in 2010
		Aantal bezoekers uit stedelijke omgeving: 70 miljoen
		Tevredenheid bezoekers uit stedelijke omgeving: Gemiddeld tevreden
		Beleving van stedeling t.a.v. dagrecreatiemogelijkheden binnen straal van 5 km: onvoldoende
OD Grootschalig groen 1975 – 2013 - Verwerven: 19.364 ha - Inrichten: 19.364 ha - In beheer geven: 19.364 ha		Totaal resultaat in 2010
		Verworven: 19.364 ha
		Ingericht: 16.204 ha
		In beheer: 15.364 ha
Acties Provincies 2007 – 2013 - Verwerven: 6.000 ha - Inrichten: 8.000 ha - In beheer geven: 8.000 ha		Prestaties Provincies 2007 – 2010
		Verworven: 6.000 ha
		Ingericht: 4.800 ha
		In beheer: 4.000 ha
Actie Rijk 2007 - Herziening recreatiedoeltypen		Prestatie Rijk 2007 – 2010
		Recreatiedoeltypen zijn niet allemaal herzien
Actie Rijk 2007 – 2010 - Koppeling 'Rood, groen en blauw'		Prestatie Rijk 2007 – 2010
		Koppeling 'Rood, groen en blauw' af

 = kwantitatieve voortgang in blokjes van 20%

 = kwalitatief oordeel

Bijlage 1 Deelnemers workshops indicatoren

Voor alle workshops zijn beleidsmakers, inhoudelijk deskundigen en monitorings- & evaluatiedeskundigen uitgenodigd.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de deelnemers.

Workshops	Deelnemers
Landbouw	Gerhard Hof (LNV Directie Platteland) Gabe Venema (LEI) Joris Latour (Grunsven & Latour) Saskia Beers (EC-LNV) Noor Dessing (EC-LNV) Lammert Kooistra (Alterra)
Landschap	Mirjam Fopma (LNV Directie Platteland) Joost v.d. Linden (LNV Directie Natuur) Gerhard Hof (LNV Directie Platteland) Marten Meijers (LNV Directie Platteland) Joep Dirkx (NPB-Wageningen) Niek Hazendonk (EC-LNV) Astrid van Kesteren (EC-LNV) Saskia Beers (EC-LNV) Noor Dessing (EC-LNV) Wim Daamen (NPB Wageningen)
Milieu	Sandra Boekhold (VROM DGM) Peter Kouwenhoven (VROM DGM) Marten Meijers (LNV Directie Platteland) Jan van der Ben (Provincie Zuid-Holland) Wil van Duijvenbooden (MNP RIVM) Tonny Arissen (DLG) Joris Latour (GrunsvenLatour) Noor Dessing (EC-LNV) Lammert Kooistra (Alterra) Wim Daamen (NPB Wageningen)
Natuur	Roeland Huilmand (LNV Directie Natuur) Remco van den Bos (VROM DGM) Sander van Opstal (EC-LNV) Peter Hilgen (EC-LNV) Saskia Beers (EC-LNV); Noor Dessing (EC-LNV); Lammert Kooistra (Alterra)
Reconstructie	Johan Heinen (DLG) André Smit (LNV Directie Platteland) Eelco Hoogendam (LNV DRZ Zuid) Gerhard Hof (LNV Directie Platteland) Saskia Beers (EC-LNV) Noor Dessing (EC-LNV) Wim Daamen (NPB Wageningen)

Recreatie	Marten Meijers (LNV Directie Platteland), Eelco Hoogendam (LNV DRZ Zuid), Gerhard Hof (LNV Directie Platteland), Marije Veer (KIC), Martin Goosen (Alterra), Sjerp de Vries (Alterra), Hans Farjon (MNP), Els de Vries (EC-LNV), Astrid van Kesteren (EC-LNV), Joris Latour (GrunsvenLatour), Saskia Beers (EC-LNV), Noor Dessing (EC-LNV), Lammert Kooistra (Alterra)
Sociaal-culturele vitaliteit	Mique Huijbregts (LNV Directie Landbouw), Jan Hartholt (LNV Directie Platteland), Remco van den Bos (VROM), Erna van de Wiel (EC-LNV); Tom Kuhlman (LEI), Saskia Beers (EC-LNV), Noor Dessing (EC-LNV), Lammert Kooistra (Alterra)
Sociaal-economische vitalisering	Andre Smit (LNV Directie Platteland), Gerhard Hof (LNV Directie Platteland), Gabe Venema (LEI), Dineke van Zwieten (EC-LNV), Saskia Beers (EC-LNV), Noor Dessing (EC-LNV), Lammert Kooistra (Alterra)
Water	André Smit (LNV Directie Platteland), Peter Ros (regiebureau POP), Wim Zeeman (DLG), Jan v.d. Ben (Provincie Zuid Holland), Joris Latour (GrunsvenLatour), Saskia Beers (EC-LNV), Noor Dessing (EC-LNV), Wim Daamen (NPB Wageningen)

Bijlage 2 Vragen en suggesties per thema

Toelichting

In de workshops zijn vragen en suggesties geformuleerd, die meegenomen kunnen worden bij de actualisering van het Meerjarenprogramma van het AVP in 2005. Ook de relaties tussen de thema's komen hierbij aan de orde.

Algemeen (verschillende workshops)

- Het ME-AVP systeem is bedoeld voor rapportage van LNV aan de volksvertegenwoordiging. Er is een nauwe samenhang met het ILG (Investeringsbudget Landelijk Gebied). De provincie kan de informatie ook gebruiken voor de verantwoording van het provinciale Uitvoeringsplan (PUP) aan Provinciale Staten.
Aanbeveling: als provincies interesse hebben een uKnow licentie aanbieden om gegevens in op te slaan.
- De intentie is om het ME-AVP systeem als openbaar systeem te presenteren; Directie Platteland heeft hierin nog geen definitieve keuze gemaakt. Mogelijk gefaseerd invoeren, b.v. eerst beperkt openstellen.
- Prestatie-indicatoren hebben een kwantitatieve (ha of km) en een kwalitatieve component). Een hectare telt pas mee als gerealiseerde hectare als ook aan de kwaliteitseisen is voldaan.
- Heroverwegen van beleidsdoelen vanuit het bedenken van effectindicatoren. Vanuit het resultaat dat men wil bereiken, kan aanpassing van het beleidsdoel nodig zijn.
- Afstemmen met de indicatoren van Kaderrichtlijn Water, Nota Ruimte en POP2.

Workshop Landbouw (16-9-2004)

- In deze workshop ontbraken de vertegenwoordigers van het beleid. Mede hierdoor zijn er veel vragen geformuleerd aan de beleidsmakers. Mogelijk kunnen deze vragen helpen bij de beleidsontwikkeling. In deze fase van beleidsontwikkeling ziet directie Landbouw geen kans om deze vragen te beantwoorden. Deze en andere vragen zullen in een later beleidsontwikkelingstraject aan de orde komen.
- In hoeverre kan met de inzet van de beschreven operationele doelen de beleidsopgave "Vitale en duurzame landbouw" worden gerealiseerd?
- Relatie landbouw - milieu
De milieuwinst op bedrijfsniveau is een kwaliteitseis bij landbouw en draagt ook bij aan milieu. Hoe moet dit worden meegenomen? Hoe dit doorvertalen naar prestatie-indicator bij operationeel doel "Realisatie milieucondities EHS"?
- Zijn de kwaliteitseisen bij "grondgebonden landbouw" gekoppeld aan gebieden waarin het Rijk investeert in de verbetering van de productieomstandigheden? Zo ja, waar liggen de gebieden?
En: er is geen taakstelling. Loopt dit via de ILG-afspraken?
- Bij "extensivering melkveehouderij": meenemen in thema milieu, als zijnde een bijdrage leverend aan een beter milieu. Vraag: kan een melkkoe niet beter in g.v.e. worden uitgedrukt? De taakstelling geeft 42.000 ha aan buiten de reconstructiegebieden. Welke ideeën / gedachten zitten hierachter?
- Bij "stimuleren gebruik hulpbronnen". Inhoudelijke verduidelijking is gewenst. Wat wordt met de provincies afgesproken?

- Bij “niet-grondgebonden landbouw” de vraag of afstemming met de Nota Ruimte heeft plaatsgevonden? Nadere specificering landbouwontwikkelingsgebieden is gewenst. Gaat het vrijwel alleen over glastuinbouw; moet dit niet breder?
- Bij “agrologistiek”: moet de rol van de provincies niet breder?

Workshop Landschap (27-9-2004)

- Vraag aan het beleid is of de doelen en ambities van het generieke beleid ook van toepassing zijn voor de Nationale Landschappen. Er zijn tenminste 2 mogelijkheden:
 1. Ja. Generiek beleid faciliteert met begrippenkader kernkwaliteiten. Niet sturend, dus je hoeft hier geen prestatie-indicator voor te benoemen, wel een effectindicator. In Nationale Landschappen wel sturend, dus ook prestatie-indicatoren.
 2. Prestatie-indicatoren voor generiek beleid: aantal opgestelde LOP's, meewegen van landschap bij bestemmingsplanwijzigingen benoemen als procesindicator.
- Bij landschap gaat het vooral om de indicator kernkwaliteiten of verlies van kernkwaliteiten. Aangesloten zal worden bij de 4 kernkwaliteiten van de Nota Ruimte.
- Het beleid voor het generieke landschapsbeleid en de Nationale Landschappen zal nog verdere uitgewerkt moeten worden om indicatoren te kunnen uitwerken.
- In het AVP ontbreekt de Europese Landschapsconventie (ECN): nog toevoegen in MJP 2006.

Workshop Milieu (23-9-2004)

- In de workshop is een andere benadering van de prestatie-indicatoren voorgesteld., namelijk gerelateerd aan zaken waar de provincies daadwerkelijk invloed op hebben. Voor de effecten vormen de milieucondities de indicatoren. Het lijstje met relevante milieuaspecten kan worden samengevat. Deze is alleen uitgewerkt voor “realiseren milieucondities EHS/VHR/NB-wet.
- De prestatie-indicatoren voor verdroging zijn niet opgenomen bij milieu, omdat deze als bij natuur zijn vermeld.
- Vanuit het thema landschap worden op bedrijfsniveau bijdragen geleverd aan het milieu via de extensivering van de melk veehouderij en via de omschakeling naar biologische landbouw.
Aanbeveling: meenemen bij thema milieu.
- Bij “windturbines”: moet dit punt worden meegenomen en zo ja, met welke doelstelling? I.v.m. de aantasting van het landschap en het effect op vogels is dit relevant, dus meenemen bij natuur en bij landschap.
- Bron: Discussiestuk thema milieu. Peter Kouwenhoven, 23 september 2004.
- Bron: Notitie taakstelling voor verbeteren milieukwaliteit. Marten Meijers, 23 september 2004.

Workshop Natuur (5-10-2004)

- Wat verstaan de beleidsmakers onder de bijdragen van de natuur aan de kwaliteit van de leefomgeving? De veronderstelling is dat meer natuur leidt tot een verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving.
Moet dit een relatie hebben met landschap, recreatie en milieu?
- Hoe biodiversiteit uitdrukken? Uitgedrukt in alleen aantallen van kenmerkende soorten? Gekoppeld aan referentiejaar 1989. In dit jaar zijn de soorten beschreven, maar de milieu- en watercondities zijn toen niet beschreven.
- In plaats van alle soorten mee te nemen voor biodiversiteit, is het aan te raden om een keuze te maken voor specifieke indicatorsoorten.

Workshop Reconstructie (8-10-2004)

- Waarom is bij het verbeteren van een goed woon-, werk- en leefklimaat en van de economische structuur niet meegenomen?
- Is het zinvol om de urgentieprogramma's in het ME-AVP op te nemen? Peanuts op het totaal, sprokkelwerk en wordt op zichzelf gemonitord in opdracht van de provincies. DLG levert de gegevens.

- Effectindicatoren
Twee sporen zijn denkbaar:
 1. Formeel-administratief spoor: gerealiseerde plannen.
Verondersteld wordt dat de goede ruimtelijke structuur gerealiseerd is als de plannen zijn gerealiseerd.
 2. Inhoudelijk spoor:
 - a. gerealiseerde doelstellingen, zoals aangegeven in reconstructieplannen.
D.w.z. de realisaties van verschillende doelstellingen in uitwerkingsplannen reconstructie worden samengevoegd onder het betreffende reconstructieplan.
 - b. Gerealiseerde ruimtelijke structuur (oppervlakte en ligging) in termen van zoneringsgebieden.
Voorgesteld wordt om in het ME-AVP voor reconstructie geen effectindicatoren te benoemen voor 2a. De effecten van de reconstructie worden via de beleidsthema's van het AVP (landbouw, milieu, natuur, recreatie, landschap e.d.) al gemonitord en geëvalueerd. Nogmaals tellen leidt tot dubbeltelling;
2b is aanvullend en wordt daarom wel aanbevolen als effectindicator.
- Bron: Bestuursovereenkomst t.b.v. de uitvoering van het reconstructieplan Noord- en Midden-Limburg voor de periode 2004 – 2007. Provincie Limburg. Grathem, 6 juli 2004

Workshop Recreatie (14-9-2004)

- Voor sommige beleidsthema's is het zinvol om op beleidsopgavenniveau effectindicatoren te benoemen, b.v. bij landschap en bij natuur.

Workshop Sociaal-cultureel (5-10-2004)

- Centraal in de beleidsontwikkeling voor sociaal-cultureel staat het invulling geven aan deze 'people' dimensie. Er zijn in AVP nog geen operationele doelen geformuleerd. De uitkomsten van de workshop kunnen bijdragen aan de verdere beleidsontwikkeling.
- Analoog aan het consumentenplatform op het gebied van voedsel is op het gebied van plattelandsbeleid een burgerpanel gewenst (staat bij sociaal-cultureel). Dit is ook van belang voor het sociaal-economische aspecten en voor landbouw, natuur, recreatie, landschap, milieu, water en reconstructie.
- De genoemde rijksacties kennisontwikkeling (staat bij sociaal-cultureel) kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het inzicht in en het verbeteren van de leefbaarheid van het platteland en het plattelandsbeleid. Dit is ook van belang voor het sociaal-economische aspecten en voor landbouw, natuur, recreatie, landschap, milieu, water en reconstructie.
- Bron: Sociaal-culturele indicatoren voor monitoring en evaluatie AVP, 2004. Opdracht NPB aan Sociaal-Cultureel Planbureau en EC-LNV. A. Steenbeckers, E. van der Wiel, D. van Zwieten.
- Bron: Notitie analyse AVP op sociaal-cultureel, 2004. EC-LNV. E. van der Wiel en D. van Zwieten.

Workshop Sociaal-economische vitalisering (4-10-2004)

- Sociaal-economisch betreft alle aan arbeid en inkomen gerelateerde vraagstukken (bedrijfsovername, werkgelegenheid) voor de doelgroepen van het platteland Een vraag hierbij is hoe breed de doelgroep is: buiten de van oudsher agrarische ondernemers ook allochtonen, werkende moeders die betaalde arbeid en zorg willen combineren?
- I.h.k.v. de verkenning kijken we breed. Verkenning richt zich op de combinatie van de LNV-beleidsterreinen in combinatie met de beleidsterreinen van andere ministeries. In het AVP zijn nog geen operationele doelen geformuleerd.
- Idee voor doelstelling bij "naar een brede plattelandseconomie" gebiedsgerichte economische aspecten voor het landelijk gebied (in navolging van Nota Gebiedsgerichte Economische Perspectieven (GEP) van EZ. We hopen via deze workshop een steentje bij te dragen aan verdere beleidsontwikkeling.

- Suggestie.: voor LNV zou de vraag centraal kunnen staan: hoe faciliteer je de vestiging van MKB in het landelijk gebied. Dit geldt voor alle soorten bedrijven en in het bijzonder voor bedrijven uit de toeristische en recreatieve sector.
 - o Voor beleidsmaatregelen kan gedacht worden aan het stimuleren / faciliteren van een ondernemersloket voor plattelandsondernemers, aantrekkelijkheid vestigingsklimaat e.d.
 - o Niet alleen vanuit LNV kijken, maar vanuit een breder perspectief.
 - o Koppelen met EU-doelstellingen Plattelandsbeleid (diversificatie economie).
- Suggestie: voor verbreding landbouw gedacht worden aan stimuleren / faciliteren van groene-blaue diensten, zorglandbouw, gebiedsarrangementen etc.
 - o Groen-blaue diensten via de private markt.
- Suggestie: analyse van de andere thema's van het AVP op de 'profit'-dimensie (vergelijkbaar met de analyse bij sociaal-cultureel). B.v. bij groen-blaue diensten.
- Suggestie: analyse van thema's bij andere ministeries (eerst VROM, VenW, daarna EZ, Defensie, OCW, VWS en SZW) op de 'profit'-dimensie (vergelijkbaar met de analyse bij sociaal-cultureel). B.v. bij groen-blaue diensten.
- Bron: Monitoring en evaluatie van effecten volgens een brede benadering (de 3 p's). Een tentatieve indicatorenlijst, september 2004. Harry Dijkstra, Natuurplanbureau.
- Bron: Een eerste uitwerking van de economische dimensie. ME-AVP werkdocument. LEI, Tom Kuhlman en Gabe Venema.

Workshop Water (7-10-2004)

- Geconstateerd is dat de tekst moet worden geactualiseerd op basis van recente ontwikkelingen in het kader van het nationaal Bestuursakkoord Water, met in het bijzonder aandacht voor waterbeleid 21^e eeuw (WB21) en de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Een belangrijk aspect hierbij is het specifieke LNV-aandeel in het waterbeleid t.o.v. het ministerie van Verkeer en Waterstaat, DGW.
- Bij "gezonde en veerkrachtige regionale systemen": "gezonde" impliceert ook een kwaliteitsverhaal. Is dit voldoende gedekt in de beleidsopgave "goede ecologische toestand stroomgebieden grote rivieren en deltagebied"?
 Voorstel: Beleidsopgave "gezonde en veerkrachtige regionale systemen" aanvullen (zie onderstreept gedeelte). Dit betekent de juiste hoeveelheid water van voldoende kwaliteit op het juiste moment op de juiste plaats voor de vereiste gebruiksfuncties.
- Prestatie-indicator aantal aangelegde vistrappen wordt als te gedetailleerd ervaren.
- Bron: Register Beschermd gebied KRW Nederland. Conceptversie 28 juni 2004.
- Bron: RIVM, 2003. Informatieanalyse Waterbeheer – Beleidsmonitor water. RIVM-rapport 500799001.

Bijlage 3 Indicatoren en streefwaarden

Toelichting bij de tabellen

Per thema van het AVP is een tabel gemaakt met:

- beleidsopgaven, operationele doelen en rijksacties (soms ook provinciale acties);
- bijbehorende indicatoren met ambities (streefwaarden en taakstellingen).

In de tabellen zijn onderscheiden:

- effectindicatoren op het niveau van de beleidsopgave en/of op het niveau van de operationele doelen;
- resultaatindicatoren op het niveau van de operationele doelen;
- prestatie-indicatoren provincies het op niveau van de door provincies vorm te geven acties;
- prestatie-indicatoren Rijk op het niveau van de rijksacties;
- procesindicatoren op het niveau van de acties van provincie of Rijk, alleen benoemd als daar een speciale aanleiding voor is.

Uit de tabellen blijkt welke indicatoren en streefwaarden nog ontbreken. Soms wordt ook een keuzemogelijkheid beschreven, b.v. bij reconstructie voor de effectindicatoren bij de beleidsopgave “goede ruimtelijke structuur”.

N.B. In hoofdstuk 1 is de structuur van de doelenboom van het AVP in verband gebracht met de verschillende soorten indicatoren. De effectindicatoren worden daarbij uitsluitend gekoppeld aan de beleidsopgave.

Om het verschil duidelijk te maken is daarom voor recreatie een extra tabel toegevoegd met de nieuwe structuur.

Tabellen

- landbouw
- landschap
- milieu
- natuur
- reconstructie
- recreatie
- recreatie aangepast aan de nieuwe structuur
- sociaal-culturele vitaliteit
- sociaal-economische vitalisering
- water

Beleidsthema landbouw: vitale en duurzame agrarische sector

Overzicht van essentiële indicatoren en ambities, blad 1/3

Beleidsopgave	Operationeel doel	Actie (Provinciaal en Rijks)	Indicator (Procesindicatoren alleen bij speciale aanleiding)	Ambitie
Vitale en duurzame landbouw			Effectindicator(en): <ul style="list-style-type: none"> - Duurzaam gebruik van hulpbronnen door de landbouw - Behoud en ontwikkeling van landschappen door de landbouw - Maatschappelijke waardering van de landbouw - Economische kracht landbouw - Marktaandeel kwalitatief hoogwaardige landbouwproducten - Toegankelijkheid van het landschap door de landbouw - De marktpositie van de landbouw in Nederland en in vergelijking met het buitenland - De voedselkwaliteit 	Streefwaarde: <ul style="list-style-type: none"> - ... - ... - ... - ... - ... - ... - ... - ...
	Grondgebonden landbouw		Effectindicator(en): <ul style="list-style-type: none"> - Kosten per nader te bepalen eenheid product en ha Resultaatindicator(en): <ul style="list-style-type: none"> - Totale ingerichte oppervlakte (ha) - Die voldoet aan de kwaliteitseisen <ul style="list-style-type: none"> o Landbouwgebonden infrastructuur en ontsluiting o Huiskavel melkveehouderijbedrijven (> 70 nge) o Veldkavels huiskavelgrootte overige bedrijven 	Streefwaarde: <ul style="list-style-type: none"> - ... Totaal resultaat (geen datum genoemd): <ul style="list-style-type: none"> - .. ha - Die voldoet aan kwaliteitseisen: <ul style="list-style-type: none"> o Verbering van tenminste 25% t.o.v. de uitgangssituatie o Huiskavel van tenminste 0,3 ha per melkoe Veldkavels overige bedrijven met ten minste 25% afgenomen en de huiskavelgrootte tenminste 50% toegenomen
		Door provincies vorm te geven acties	Prestatie-indicator(en) provincies: <ul style="list-style-type: none"> - Oppervlakte grondgebonden landbouw ingericht (ha) - Die voldoet aan kwaliteitseisen: <ul style="list-style-type: none"> o Landbouwgebonden infrastructuur en ontsluiting o Huiskavel melkveehouderijbedrijven (> 70 nge) o Veldkavels huiskavelgrootte overige bedrijven Procesindicator(en) provincies: <ul style="list-style-type: none"> - Bereidheid betrokkenen om te verkavelen / te veranderen 	Taakstelling (geen datum genoemd): <ul style="list-style-type: none"> - .. ha - Die voldoet aan kwaliteitseisen: <ul style="list-style-type: none"> o Verbering van tenminste 25% t.o.v. de uitgangssituatie o Huiskavel van tenminste 0,3 ha per melkoe Veldkavels overige bedrijven met ten minste 25% afgenomen en de huiskavelgrootte tenminste 50% toegenomen
	Extensivering melkveehouderij		Effectindicator(en): <ul style="list-style-type: none"> - Kosten per nader te bepalen eenheid product en ha - Milieubelasting (vermesting, verzuring, verdroging (nadere omschrijving is gewenst; zie indicatoren bij thema milieu) Resultaatindicator(en): <ul style="list-style-type: none"> - Totaal oppervlakte extensivering melkveehouderij ingericht (ha) - binnen reconstructiegebieden (ha) - buiten reconstructiegebieden (ha) - Die voldoet aan kwaliteitseisen: <ul style="list-style-type: none"> o Huiskavel t.b.v. weidegang (ha) o Aantal bedrijven en bijbehorende ha dat onder de wettelijke norm blijft 	Streefwaarde: <ul style="list-style-type: none"> - ... - ... Taakstelling (2010): <ul style="list-style-type: none"> - 180.000 ha <ul style="list-style-type: none"> - 138.000 ha in reconstructiegebieden - 42.000 ha buiten reconstructiegebieden - Die voldoet aan kwaliteitseisen: <ul style="list-style-type: none"> o Van ten minste 0,5 ha per melkoe o Vermindering van de milieubelasting t.a.v. vermesting, verzuring en verdroging, verdergaand dan wettelijk is voorgeschreven
		Door provincies vorm te geven acties	Prestatie-indicator(en) provincies: <ul style="list-style-type: none"> - Oppervlakte extensivering melkveehouderij ingericht (ha) - binnen reconstructiegebieden (ha) - buiten reconstructiegebieden (ha) - Die voldoet aan kwaliteitseisen: <ul style="list-style-type: none"> o Huiskavel t.b.v. weidegang (ha) o Aantal bedrijven en bijbehorende ha dat onder de wettelijke norm blijft Procesindicator(en) rijk - provincie: <ul style="list-style-type: none"> - Voortgang pilotprojecten extensivering melkveehouderij in reconstructiegebieden 	Taakstelling (geen datum genoemd) <ul style="list-style-type: none"> - ... ha - Die voldoet aan kwaliteitseisen: <ul style="list-style-type: none"> o Van ten minste 0,5 ha per melkoe o Vermindering van de milieubelasting t.a.v. vermesting, verzuring en verdroging, verdergaand dan wettelijk is voorgeschreven

Beleidsthema landbouw: Overzicht van essentiële indicatoren en ambities, blad 2/3

Beleidsopgave	Operatiedoel	Actie (Provinciaal en Rijks)	Indicator (Procesindicatoren alleen bij speciale aanleiding)	Ambitie
	Stimuleren gebruik hulpbronnen		Effectindicator(en): <ul style="list-style-type: none"> Op bedrijfsniveau de bijdrage aan duurzaam gebruik en beheer van natuurlijke hulpbronnen door de landbouw, van de doorwerking van de pilots functionele agrobiodiversiteit Op niveau Nederland de bijdrage aan duurzaam gebruik en beheer van natuurlijke hulpbronnen door de landbouw, van de doorwerking van pilots functionele agrobiodiversiteit 	Streefwaarde: <ul style="list-style-type: none"> ...
		Rijksactie: Pilots Functionele agrobiodiversiteit	Prestatie-indicator(en) Rijk: <ul style="list-style-type: none"> Voortgang pilotprojecten (9) functionele agrobiodiversiteit (in voorbereiding, in uitvoering, uitgevoerd, geslaagd), in 2007 <ul style="list-style-type: none"> Die voldoen aan kwaliteitseis: duurzaam gebruik en beheer natuurlijke hulpbronnen door de landbouw Gehouden conferentie "De groene motor" in 2004 	Taakstelling: <ul style="list-style-type: none"> Rijksacties zijn gerealiseerd.
	Biologische landbouw		Effectindicator(en): <ul style="list-style-type: none"> Percentage consumentenbestedingen voor levensmiddelen bestemd voor biologische producten 	Streefwaarde: <ul style="list-style-type: none"> 5 % in 2004
			Resultaatindicator(en) <ul style="list-style-type: none"> Percentage biologische landbouw van het totale landbouwareaal (%) 	Taakstelling (na 2010): <ul style="list-style-type: none"> Van het totale landbouwareaal is in 20.. % biologische landbouw
		Door provincies vorm te geven acties	Prestatie-indicator(en) provincies <ul style="list-style-type: none"> Percentage biologische landbouw van het totale landbouwareaal (%) 	Taakstelling (in 2010): <ul style="list-style-type: none"> Van het totale landbouwareaal is 10% biologische landbouw
	Niet-grondgebonden landbouw		Effectindicator(en): <ul style="list-style-type: none"> Productiewaarde binnen en buiten landbouwontwikkelingsgebieden 	Streefwaarde: <ul style="list-style-type: none"> ...
			Resultaat-indicator(en): <p>Alle landbouwontwikkelingsgebieden</p> <ul style="list-style-type: none"> Totale oppervlakte landbouwontwikkelingsgebieden ingericht (ha), uitgesplitst naar sectoren Die voldoet aan kwaliteitseisen: <ul style="list-style-type: none"> De landbouwontwikkelingsgebieden zijn qua aard en omvang afgestemd op aantoonbare (regionale) behoefte en duurzaam ingericht Gebieden voor (combinaties van) glastuinbouw en pot- en containerteelt hebben een omvang van ten minste 50 ha bruto De landbouwontwikkelingsgebieden voor de bloembollenteelt op zeezandgrond hebben een bruto omvang van ten minste 400 ha Aanvulling herstructurering glastuinbouw <ul style="list-style-type: none"> Totale oppervlakte verbetering bedrijfsstructuur (ha) Die voldoet aan kwaliteitseisen: <ul style="list-style-type: none"> Geen nieuwvestiging glastuinbouw of verspreide vestiging glastuinbouw buiten de landbouwontwikkelingsgebieden Verspreid vestigen glastuinbouw is gestopt Totale oppervlakte verbetering infrastructuur (ha) 	Totaal resultaat (2006 /2010): <ul style="list-style-type: none"> 1000 ha verbetering bedrijfsstructuur in 2006 2.700 ha netto glas in landbouwontwikkelingsgebieden glastuinbouw in 2010 35 km verbetering infrastructuur in Westland en Aalsmeer in 2006
		Door provincies vorm te geven acties	Prestatie-indicator(en) provincies: <p>Alle landbouwontwikkelingsgebieden</p> <ul style="list-style-type: none"> Oppervlakte landbouwontwikkelingsgebieden ingericht (ha), uitgesplitst naar sectoren Die voldoet aan kwaliteitseisen: <ul style="list-style-type: none"> De landbouwontwikkelingsgebieden zijn qua aard en omvang afgestemd op aantoonbare (regionale) behoefte en duurzaam ingericht Gebieden voor (combinaties van) glastuinbouw en pot- en containerteelt hebben een omvang van ten minste 50 ha bruto De landbouwontwikkelingsgebieden voor de bloembollenteelt op zeezandgrond hebben een bruto omvang van ten minste 400 ha Aanvulling herstructurering glastuinbouw <ul style="list-style-type: none"> Oppervlakte verbetering bedrijfsstructuur (ha) Die voldoet aan kwaliteitseisen: <ul style="list-style-type: none"> Geen nieuwvestiging glastuinbouw of verspreide vestiging glastuinbouw buiten de landbouwontwikkelingsgebieden Verspreid vestigen glastuinbouw is gestopt Oppervlakte verbetering infrastructuur (ha) 	Taakstelling (geen datum genoemd): <ul style="list-style-type: none"> .. ha verbetering bedrijfsstructuur in 20.. ... ha netto glas in landbouwontwikkelingsgebieden glastuinbouw in 20.. .. km verbetering infrastructuur in Westland en Aalsmeer in 20..

Beleidsthema landbouw: Overzicht van essentiële indicatoren en ambities, blad 3/3

Beleidsopgave	Operationeel doel	Actie (Provinciaal en Rijks)	Indicator (Procesindicatoren alleen bij speciale aanleiding)	Ambitie
			Procesindicator(en) provincies: - Voortgang begrenzing van de 10 door de gemeenten te begrenzen landbouwwontwikkelingsgebieden glastuinbouw. - Bereidheid betrokkenen tot (her)vestiging in landbouwwontwikkelingsgebieden	
	Agrologistiek		Effectindicator(en) - Bijdrage aan transportbesparing, van de doorwerking van de pilots agrologistiek - Winst voor milieu, dierenwelzijn, ruimtelijke kwaliteit en voedselveiligheid, door de doorwerking van de pilots agrologistiek	Streefwaarde: - ... - ...
		Rijksactie: Pilots agrologistiek	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Geslaagde pilotprojecten agrologistiek (aantal) (in voorbereiding, in uitvoering, uitgevoerd, geslaagd) - Die voldoen aan de kwaliteitseisen: <ul style="list-style-type: none"> o Logistieke verbetering door ruimte voor agro-gerelateerde bedrijvigheid binnen en buiten landbouwwontwikkelingsgebied en o Kwaliteitsverbetering milieu, dierenwelzijn, ruimtelijke kwaliteit en voedselveiligheid 	Taakstelling: Rijksacties zijn gerealiseerd
	Geen OD / Overige rijksacties	Rijksactie: Ondernemersprogramma	Prestatie-indicator(en) Rijk en provincie: - Opgezet en uitgevoerd ondernemersprogramma in 2007 - Dat voldoet aan kwaliteitseisen: klantvriendelijk inzicht bieden in ondernemersgerichte stimuleringsmaatregelen	Taakstelling: Rijksacties zijn gerealiseerd
Rijksactie: Toekomstperspectief landbouw		Prestatie-indicator(en) Rijk en provincie: - Uitgewerkt drielagenmodel <ul style="list-style-type: none"> o Handicapgebieden door provincies aangewezen, voor 1 oktober 2004 o Handicaps in 2^e laag gedefinieerd o Prestaties in 3^e laag gedefinieerd o Financiële component uitgewerkt o Rijksrol in verschillende lagen gedefinieerd 		
Rijksactie: Impuls herstructurering Veenkoloniën		Prestatie-indicator(en) Rijk: - Voortgang uitvoering regiovisie (Agenda voor de Veenkoloniën) (in voorbereiding, in uitvoering, gerealiseerd) - Uitgevoerde pilot inplaatsing melkveehouderij Veenkoloniën		
Rijksactie: Bevordering zelfredzaamheid		Prestatie-indicator(en) Rijk: - Omvang (aantal) voorlichtingsprojecten - Openstelling Kaderregeling Kennis en Advies		
Rijksactie: Transitie duurzame landbouw		Prestatie-indicator(en) Rijk: - Resultaten van projecten van het project Transitieteam Duurzame Landbouw <ul style="list-style-type: none"> o Kennisinfrastructuur gestimuleerd o Gebiedsgerichte projecten ondersteund o Vooruit gekeken naar nieuwe landbouwwormen en -omstandigheden o Bestuurlijke vernieuwing ondersteund o Transitie internationaal geagendeerd o Kennis (behoefte) in beeld gebracht en verbonden - Veranderingsprocessen in andere landen in beeld gebracht		

Beleidsthema landschap: mooi landschap

Overzicht van essentiële indicatoren en ambities; blad 1/2

Beleidsopgave	Operationeel doel	Actie (Provinciaal en Rijks)	Indicatoren (Procesindicatoren alleen bij speciale aanleiding)	Ambitie	
Mooi landschap			Effectindicator(en): - Verlies van waarden (kernkwaliteiten)	Streefwaarde: - ...	
Generiek landschapsbeleid (geen operationeel doel)		Door provincies en gemeenten voor te geven acties	Effectindicator(en): - Kernkwaliteiten	Streefwaarde: - ...	
			Resultaatindicator(en): - Zie hieronder bij prestatie-indicatoren provincies / gemeenten, inclusief kwaliteitseisen	Totaal resultaat: - ...	
			Prestatie-indicatoren provincies / gemeenten: (inclusief kwaliteitseisen) - Het verschijnen van provinciaal planologisch kader voor borging kwaliteit (met name voor de aspecten ecologie, cultuurhistorie, belevingswaarde en toegankelijkheid) bij bouwen in het buitengebied voor wonen en werken in combinatie met groen en water (Nota Ruimte). - Beschrijving kernkwaliteiten en aspecten in streekplannen, omgevingsplannen, handleidingen bestemmingsplannen en bestemmingsplannen	Taakstelling: (Toetsingscriteria Rijk) - Voldoende mate van kwaliteitsborging in het planologisch kader bij bouwen in het buitengebied. - In streekplannen is aandacht besteed aan de landschappelijke kwaliteit	
			Procesindicatoren: - Meewegen van landschap bij ruimtelijke beslissingen - Samenhang en ontwerp kwaliteit in plannen		
			Rijksactie: Kwaliteitsagenda Landschap	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Opgestelde Kwaliteitsagenda Landschap, met betrokkenheid van potentiële gebruikers (overheden, maatschappelijke organisaties, beheerders) - Gedragslijn "ontwikkelen met kwaliteit" is gehanteerd bij investeringen van het Rijk in functies die van invloed zijn op het landschap	Taakstelling: Rijksacties zijn gerealiseerd
			Rijksactie: Rijksadviseur landschapsarchitectuur	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Benoeming Rijksadviseur Landschapsarchitectuur in 2005	
			Rijksactie: Kennisontwikkeling en verspreiding	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Beschikbaarheid van kennis op internet - Per landschapstype wervende beelden die het principe "ontwikkelen met kwaliteit" zichtbaar maken	
			Rijksactie: Handreiking Paardenhouderij	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Opgestelde Handreiking Paardenhouderij	
			Rijksactie: Ruimte en Cultuur	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Opgesteld interdepartementaal actieprogramma Ruimte en Cultuur	
			Rijksactie: Handreiking openstelling agrarische gronden	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Opgestelde handreiking openstelling agrarische gronden (gerealiseerd in 2004)	
Rijksactie: Evalueren landschapsontwikkelingsplannen (LOP's)	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Aantal opgestelde LOP's - Uitgevoerde evaluatie LOP's in 2006				
Nationale landschappen (NL's)			Effectindicator(en): - Kernkwaliteiten per NL conform Nota Ruimte - Gebiedseigen netwerk van landschapselementen (bestaand of nieuw aan te leggen)	Streefwaarde: - ... - ...	
			Resultaatindicator(en): - Aantal Nationale Landschappen - Totaal oppervlakte nieuwe landschapselementen in NL's: verworven en ingericht - Die voldoet aan de kwaliteitseisen: <ul style="list-style-type: none"> o Behoud en versterking kernkwaliteiten per NL met specifieke aandacht voor landschappelijke, cultuurhistorische, ecologische en recreatieve kwaliteit o Toegankelijkheid voor publiek 	Totaal resultaat: - 20 Nationale Landschappen - ... ha nieuwe landschapselementen in NL's (te realiseren oppervlakte nader te bepalen) - Die voldoet aan de kwaliteitseisen: <ul style="list-style-type: none"> o De per NL geformuleerde kernkwaliteiten zijn behouden en waarnodig versterkt, met specifieke aandacht voor landschappelijke, cultuurhistorische, ecologische en recreatieve kwaliteit o Zonder betaling toegankelijk voor het publiek 	

Beleidsthema landschap: Overzicht van essentiële indicatoren en ambities; blad 2/2

Beleidsopgave	Operationeel doel	Actie (Provinciaal en Rijks)	Indicatoren (Procesindicatoren alleen bij speciale aanleiding)	Ambitie
		Door provincies vorm te geven acties	Prestatie-indicator(en) provincies: <ul style="list-style-type: none"> - Exacte begrenzing van de NL's door provincies, op basis van door het Rijk aangewezen globale gebiedsaanduidingen. - Aantal NL's - Oppervlakte nieuwe landschapselementen in NL's: verworven en ingericht - Die voldoet aan de kwaliteitseisen: <ul style="list-style-type: none"> o Behoud en versterking kernkwaliteiten per NL met specifieke aandacht voor landschappelijke, cultuurhistorische, ecologische en recreatieve kwaliteit o Toegankelijkheid voor publiek 	Taakstelling: <ul style="list-style-type: none"> - De NL's zijn begrensd - 20 Nationale Landschappen - ... ha nieuwe landschapselementen in NL's (te realiseren oppervlakte nader te bepalen) - Die voldoet aan de kwaliteitseisen: <ul style="list-style-type: none"> o De per NL geformuleerde kernkwaliteiten zijn behouden en waarnodig versterkt, met specifieke aandacht voor landschappelijke, cultuurhistorische, ecologische en recreatieve kwaliteit o Zonder betaling toegankelijk voor het publiek
		Rijksactie: Faciliterend programma voor Nationale Landschappen Rijksactie: Uitwerken Linieperspectief	Prestatie-indicator(en) Rijk: <ul style="list-style-type: none"> - Opgesteld faciliterend programma - Gerealiseerd onderzoek uitwerking kwantitatief afrekenbare rijksdoelen NL's, in samenspraak met de provincies Prestatie-indicator(en) Rijk: <ul style="list-style-type: none"> - Uitgewerkt Linieperspectief 	Taakstelling: Rijksacties is gerealiseerd

Beleidsthema milieu: betere milieukwaliteit

Overzicht van essentiële indicatoren en ambities, blad 1/3

In dit overzicht is uitgegaan van beleidsopgave, operationele doelen en rijksacties volgens het AVP. Bij de invulling van de indicatoren is gebruik gemaakt van de resultaten van de op 23 september gehouden workshop over milieu:

- De taakstelling voor de milieukwaliteit wordt uitgedrukt in op te heffen kwaliteitstekort (= ambitiewaarden – waarden nulsituatie) op gebiedsniveau (gekoppeld aan de functies).
 - Prestatie-indicatoren kunnen naar de provincies beter worden geformuleerd in termen van emissiereductie aan de bron, omdat hierop door de provincies kan worden gestuurd. Resultaat-indicatoren zijn gerelateerd aan de prestaties: zij tellen de resultaten van de prestaties op.
 - De effect-indicatoren zijn meer gerelateerd aan de doelen en kunnen worden uitgedrukt in deposities, concentraties e.d.
- Voor de realisatie van de milieucondities voor EHS/VHR/NB-wet gebieden (1) is deze aanpak uitgewerkt. Voor de andere prestatie-indicatoren is dit nog niet gedaan.

De prestatie-indicatoren over verdroging EHS/VHR/NB-wet gebieden (2) en ontsnippering EHS (3) zijn bij milieu niet opgenomen, omdat deze ook al bij natuur zijn vermeld. Dit zou dubbel op zijn.

Beleidsopgave	Operationeel doel	Actie	Indicatoren (Procesindicatoren alleen bij speciale aanleiding)	Ambitie
Ontwikkel en veiligstellen milieucondities natuur	Realisatie milieucondities EHS/VHR/NB-wet		Effectindicator(en): - ...	Streefwaarde: -
			Effectindicator(en): 1. Opp. EHS/VHR/NB-wet waar het kwaliteitstekort geheel of gedeeltelijk is opgeheven / de door de provincies vastgestelde milieucondities geheel of gedeeltelijk zijn gerealiseerd (klassen van 10% en ha): o 100 % : .. ha o 90 – 99 %: .. ha o 80 – 90 %: .. ha o ...etc o 0 – 10 %: .. ha - Kwaliteitseisen Geaggregeerde indicator op basis van 8 sub-indicatoren: 1. Ammoniak + NOx-depositie (mol/ha/jr) 2. Stikstofconcentratie opp.water (mg/l) 3. Fosfaatconcentratie opp.water (mg/l) 4. Stikstofconcentratie grondwater (mg/l) 5. Concentratie bestrijdingsmiddelen in opp.water (microgram/l) 6. GGOR grondwaterstand / opp.waterpeil (cm t.o.v. maaiveld / NAP) 7. Kwelintensiteit (mm/dag) 8. Geluidsbelasting dB(A)	Streefwaarde: 1. Realisatie milieucondities 728.500 ha EHS in 2027 (VHR-gebieden in 2015) Tot 2010 prioriteit bij verzuring, vermessing en verdroging in VHR-gebieden en vervolgens in de natuurkernen EHS - Kwaliteitseisen De ambities voor de gewenste milieukwaliteit worden vastgesteld door de provincies op basis van het voor het betreffende gebied vastgestelde natuurdoeltype, met toepassing van de MILO-werkwijze, gereed in 2005.
			Resultaatindicator(en): 1. Totale opp. EHS/VHR/NB-wet / beïnvloedingsgebieden waar emissies geheel zijn teruggebracht, milieubelasting geheel is verminderd e.d. o - Kwaliteitseisen: zie bij prestatie-indicatoren.	Totaal resultaat: 1. 728.500 ha EHS in 2027 (VHR-gebieden in 2015) o Resultaten worden gemeten t.o.v. de taakstelling van 728,500 ha alsmede t.o.v. in de plannen opgenomen taakstelling.
Door provincies vorm te geven acties	Prestatie-indicator(en) provincies: 1. Opp. EHS/VHR/NB-wet / beïnvloedingsgebieden waar emissies geheel of gedeeltelijk zijn teruggebracht, milieubelasting geheel of gedeeltelijk is verminderd e.d. (klassen van 10% en ha): o 100 % : .. ha o 90 – 99 %: .. ha o 80 – 90 %: .. ha o ...etc o 0 – 10 %: .. ha - Die voldoet aan kwaliteitseisen Geaggregeerde indicator op basis van 8 subindicatoren: 1. Ammoniak + NOx-emissie vanuit beïnvloedingsgebied (kg/jr) 2. Stikstofbelasting vanuit beïnvloedingsgebied 3. Fosfaatbelasting vanuit beïnvloedingsgebied 4. Stikstofconcentratie grondwater 5. Gebruik bestrijdingsmiddelen in beïnvloedingsgebied 6. GGOR grond/opp.water: Onttrekking of infiltratie in beïnvloedingsgebied / opp.waterpeil in natuurgebied zelf of in beïnvloedingsgebied 7. GGOR kwelintensiteit: Onttrekking of infiltratie in beïnvloedingsgebied / opp.waterpeil in beïnvloedingsgebied 8. Geluidsbelasting	Taakstelling: 1. Opp. EHS/VHR/NB-wet / beïnvloedingsgebieden waar emissies geheel of gedeeltelijk zijn teruggebracht, milieubelasting geheel of gedeeltelijk is verminderd e.d. (klassen van 10% en ha): o 100 % : .. ha o 90 – 99 %: .. ha o 80 – 90 %: .. ha o ...etc o 0 – 10 %: .. ha - Die voldoet aan kwaliteitseisen: o Prestaties worden gemeten t.o.v. de taakstelling van 728,500 ha alsmede t.o.v. in de plannen opgenomen taakstelling.		

Beleidsthema milieu: Overzicht van essentiële indicatoren en ambities, blad 2/3

Beleidsopgave	Operationeel doel	Actie	Indicatoren (Procesindicatoren alleen bij speciale aanleiding)	Ambitie
		Door provincies vorm te geven actie: Vaststellen ambitieniveaus milieukwaliteit	Prestatie-indicator(en) provincies: - Vastgestelde ambitieniveaus per gebied (afhankelijk van natuurdoeltypen), m.b.v. de MILO-werkwijze, in 2005	Taakstelling: Provinciale / Rijksacties zijn gerealiseerd
		Door provincies vorm te geven actie: Vaststellen beïnvloedingsgebieden rond de EHS/VHR-gebieden en het gebruik dat nodig is om de gewenste milieucondities te realiseren	Prestatie-indicator(en) provincie: - Vastgestelde beïnvloedingsgebieden en het gebruik, in 2005	
		Rijksactie: Advies RIVM omvang milieukwaliteitstekort	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Studie RIVM is afgerond in 2004	
Terugdringen verstoring			Effectindicator(en): - Aantal gehinderden geluid (landelijk gebied) - Aantal gehinderden stank (landelijk gebied) - Aantal gehinderden licht (landelijk gebied)	Streefwaarde: - ... - ... - ...
	Verstoring landelijk gebied		Effectindicator(en): 4. Oppervlakte realisatie gewenste belasting (ha) - Die voldoet aan kwaliteitseisen: ...	Streefwaarde: 1. De gewenste belasting van het landelijk gebied is bereikt, in 2027 o In de periode t/m/ 2010 wordt prioriteit gegeven aan realisatie gewenste kwaliteit voor geluid in de EHS en in de woonomgeving o In 2010 geen ernstige stankhinder door de landbouw Oppervlakte landelijk gebied met de gewenste belasting - Die voldoet aan kwaliteitseisen: De gewenste kwaliteit voor geluid, stank en licht wordt vastgesteld door de provincies voor het betreffende gebied, met toepassing van de MILO-werkwijze, gereed in 2005
			Resultaatindicator(en): 4. Totaal oppervlakte landelijk gebied waar de gewenste kwaliteit (ha) volledig is bereikt - Kwaliteitseisen: ...	Totaal resultaat (in 2027) - De gewenste belasting van het landelijk gebied is bereikt, in 2027 - Kwaliteitseisen: De gewenste kwaliteit voor geluid, stank en licht wordt vastgesteld door de provincies voor het betreffende gebied, met toepassing van de MILO-werkwijze, gereed in 2005
			Prestatie-indicator(en) provincies: 4. Resterende oppervlakte landelijk gebied (ha) waar de gewenste kwaliteit volledig is bereikt / knelpunten geluid, licht en stank (aantal) zijn opgeheven. - Die voldoet aan kwaliteitseisen: ...	Taakstelling: - Aantal op te lossen knelpunten: ... - Resterende oppervlakte landelijk gebied waar het kwaliteitstekort moet worden opgeheven: .. ha - Die voldoet aan kwaliteitseisen: De gewenste kwaliteit voor geluid, stank en licht wordt vastgesteld door de provincies voor het betreffende gebied, met toepassing van de MILO-werkwijze, gereed in 2005
		Door provincie vorm te geven actie Vaststellen van de gewenste kwaliteit voor geluid, stank en licht per gebied	Prestatie-indicator(en) provincie: - Vastgestelde gewenste kwaliteit per gebied, volgens de MILO-werkwijze, in 2005	Taakstelling: Rijks- en provinciale acties zijn gerealiseerd
		Rijksactie Aanscherpen beleidsopgave "Verstoring landelijk gebied"	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Aanscherping beleidsopgave "Verstoring landelijk gebied" gerealiseerd, in 2004	
Gebruik afstemmen op (water)-bodemkwaliteit			Effectindicator(en): - ...	Streefwaarde: - ...

Beleidsthema milieu: Overzicht van essentiële indicatoren en ambities, blad 3/3

Beleids-opgave	Operationeel doel	Actie	Indicatoren (Procesindicatoren alleen bij speciale aanleiding)	Ambitie
	Voorkomen verontreiniging en aantasting (in aanvulling op generiek preventief rijksbodembeluid)		Effectindicator(en): 5. Oppervlakte (ha) waar (water)bodemkwaliteit volledig voldoet aan het gebruik van de (water)bodem	Streefwaarde: - Overall (ha) voldoet de (water)bodemkwaliteit volledig aan het gebruik van de (water)bodem
			Resultaatindicator(en): 5. Totaal oppervlakte waar het gebruik van de bodem volledig is aangepast aan de (water)-bodembodemkwaliteit	Totaal resultaat: - Totale oppervlakte waar het gebruik van de bodem volledig moet worden aangepast aan de (water)bodemkwaliteit. Prestatie wordt gemeten t.o.v. in de plannen opgenomen taakstelling.
			Prestatie-indicator(en) provincies: 5. Resterende oppervlakte (ha) waar het gebruik van de (water)bodem is aangepast aan de (water)bodemkwaliteit	Taakstelling: - Resterende oppervlakte (ha) waar het gebruik van de bodem moet worden aangepast aan de (water)bodemkwaliteit Prestatie wordt gemeten t.o.v. in de plannen opgenomen taakstelling.
		Rijksactie: Opstellen handleiding planvorming ruimtegebruik	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Opgestelde handleiding planvorming ruimtegebruik, in 2004-2005	Taakstelling: Rijksacties zijn gerealiseerd
		Rijksactie: Kwaliteitsreferenties / geschiktheid (water)-bodem voor gebruik	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Opgestelde referenties, samen met andere overheden en doelgroepen	
Realiseren (water)-bodembodemkwaliteit	Realiseren van de gewenste (water)-bodembodemkwaliteit door sanering		Effectindicator(en): -	Streefwaarde: -
			Effectindicator(en): 6. Oppervlakte (ha) waar de (water)bodem volledig voldoet aan de kwaliteitseisen.	Streefwaarde: - Overall (ha) voldoet de (water)bodem volledig aan de kwaliteitseisen.
			Resultaatindicator(en): 6. Totaal oppervlakte (ha) gesaneerde (water)bodem	Totaal resultaat (in 2027): - Totale oppervlakte waar de waterbodem moet worden gesaneerd. Prestatie wordt gemeten t.o.v. in de plannen opgenomen taakstelling.
		Door provincies vorm te geven actie	Prestatie-indicator(en) provincies: 6. Resterende oppervlakte (ha) gesaneerde (water)bodem	Taakstelling: - Resterende oppervlakte (ha) te saneren (water)bodem Prestatie wordt gemeten t.o.v. in de plannen opgenomen taakstelling.
		Door provincies vorm te geven actie: De provincies stellen een meerjarenprogramma op, op basis van interventiewaarden en criteria voor bodemsanering	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Opgesteld meerjarenprogramma	Taakstelling: Rijks- en provinciale acties zijn gerealiseerd
		Rijksactie: Opstellen landsdekkend beeld van verontreinigde locaties	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Opgesteld landsdekkend beeld beschikbaar, met ingang van 2005	
		Rijksactie: Saneringscriterium	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Opgestelde systematiek saneringscriteria door Rijk, samen met de betrokken overheden	
	Rijksactie: Opstellen beleidskader verontreinigde grond en bagger	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Opgesteld beleidskader verontreinigde grond en bagger, voor 2006		
Windturbines	Ontwikkeling windenergie (BLOW, 2001) Staat beschreven bij rijksacties; Is geen operationeel doel		Effectindicator(en): - ...	Streefwaarde: - ...
			Effectindicator(en): - Percentage duurzame windenergie	Streefwaarde: - ...
			Resultaatindicator(en): Totaal gerealiseerd vermogen	Totaal resultaat (in 2010): - Totaal te realiseren vermogen: 1.500 MW Volgens Bestuursovereenkomst Landelijke Ontwikkeling Windenergie (BLOW, 2001)
		Door provincies vorm te geven actie	Prestatie-indicator(en) provincies: Resterend te realiseren vermogen	Taakstelling: - Resterende hoeveelheid te realiseren vermogen
	Rijksactie: Handleiding windmolens	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Opgestelde handleiding	Taakstelling: Rijksactie is gerealiseerd	

Beleidsthema natuur: meer natuur

Overzicht van essentiële indicatoren en ambities, blad 1/4

Beleids-opgave	Operatie-neel doel	Actie (Provinciaal en Rijks)	Indicator (Procesindicatoren alleen bij speciale aanleiding)	Ambitie
Biodiversiteit en kwaliteit leefomgeving			Effectindicator(en): - Biodiversiteit in de ecosystemen - Bijdrage natuur aan kwaliteit leefomgeving <ul style="list-style-type: none"> o Beleving o Rust en ruimte 	Streefwaarde: - Duurzame condities voor alle in 1982 in Nederland voorkomende soorten en populaties. Suggestie: beperken tot kritische soorten als indicator. - ...
	Binnen EHS		Effectindicator(en): - Bijdrage aan het samenhangende netwerk van natuurgebieden - Kwaliteit natuurwaarden - Kwaliteit milieu- en watercondities	Streefwaarde: - ... - Natuurwaarde: beoogde natuurdoeltypen - Gewenste milieucondities zoals vastgesteld door provincies, op basis van vastgestelde natuurdoeltypen (gerekend in 2005): <ul style="list-style-type: none"> o Gewenst hydrologisch regiem (GGOR) o Ambities voor ammoniak en Nox-depositie o Ambities voor stikstofconcentratie in bodem-, grond- en oppervlaktewater o Ambities voor concentratie bestrijdingsmiddelen in oppervlaktewater o Geen barrièrewerking door infrastructuur Het gebruik van de (beïnvloedingsgebieden rond de EHS is in overeenstemming met de natuurdoelen in de EHS.
			Resultaatindicator(en): Ad 1. Totaal oppervlakte nieuwe natuur: verworven ingericht en in beheer - Die voldoet aan de kwaliteitseisen: <ul style="list-style-type: none"> o Kwaliteit milieu- en watercondities in natuurgebieden o Openstelling natuurgebieden voor recreatief medegebruik, behoudens maatregelen i.v.m. specifieke beschermingsdoelstellingen Ad 2. Oppervlakte EHS per natuurdoel: <ul style="list-style-type: none"> o In particulier beheer (ha) o In agrarisch natuurbeheer (ha) 	Totaal resultaat (in 2018): - 275.000 ha, incl. beheersgebieden Verbijzonderingen: <ul style="list-style-type: none"> o 6.500 ha natte natuur (2010) o 7.000 ha NURG (2015) o 3.000 ha Maaswerken (2015) o 27.000 ha robuuste verbindingen (2018) o 3.174 ha in bufferzones (aankoop in 2011) - Die voldoet aan de kwaliteitseisen: <ul style="list-style-type: none"> o In 2027 de gewenste milieucondities zoals vastgesteld door provincies, op basis van vastgestelde natuurdoeltypen (gerekend in 2005): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Gewenst hydrologisch regiem (GGOR) ▪ Ambities voor ammoniak en Nox-depositie ▪ Ambities voor stikstofconcentratie in bodem-, grond- en oppervlaktewater ▪ Ambities voor concentratie bestrijdingsmiddelen in oppervlaktewater - Geen barrièrewerking door infrastructuur - Het gebruik van de (beïnvloedings-)gebieden rond de EHS is in overeenstemming met de natuurdoelen in de EHS. <ul style="list-style-type: none"> o Optimale openstelling natuurgebieden Oppervlakte EHS per natuurdoel: <ul style="list-style-type: none"> - In particulier beheer: 38.205 ha - In agrarisch natuurbeheer: 96.335 ha <ul style="list-style-type: none"> o

Beleidsthema natuur: Overzicht van essentiële indicatoren en ambities, blad 2/4

Beleids-opgave	Operati- neel doel	Actie (Provinciaal en Rijks)	Indicator (Procesindicatoren alleen bij speciale aanleiding)	Ambitie
		Door provincies vorm te geven acties	<p>Prestatie-indicatoren provincies:</p> <p>Ad 1. Resterende oppervlakte nieuwe natuur</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verworven areaal (ha) - Ingericht areaal (ha) <p>Die voldoet aan kwaliteitseisen:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kwaliteit milieu- en watercondities in natuurgebieden o Openstelling natuurgebieden voor recreatief medegebruik, behoudens maatregelen i.v.m. specifieke beschermingsdoelstellingen <p>Ad 2. Oppervlakte EHS per natuurdoel:</p> <ul style="list-style-type: none"> o In particulier beheer (ha) o In agrarisch natuurbeheer (ha) <p>Ad 3. Oppervlakte EHS/VHS/NB-wet conform natuurdoeltypen, waar de door de provincies vastgestelde milieucondities zijn gerealiseerd (voor de kwaliteitseisen: zie ad 1)</p> <p>Ad 4. Opgeloste knelpunten ontsnippering EHS (aantal)</p> <p>Ad 5. Oppervlakte EHS/VHS/NB-wet niet verdroogd (ha)</p> <p>Ad 6. Gerealiseerde Nationale Parken (aantal)</p> <p>Procesindicator(en) provincies:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Planologische bescherming EHS 	<p>Taakstelling:</p> <p>Ad 1. Resterende oppervlakte nieuwe natuur</p> <ul style="list-style-type: none"> - 50.616 ha (2015, m.u.v. 2e tranche robuuste verbindingen) - 124.742 ha (2018) <p>Die voldoet aan kwaliteitseisen:</p> <ul style="list-style-type: none"> o In 2027 de gewenste milieucondities zoals vastgesteld door provincies, op basis van vastgestelde natuurdoeltypen (gereed in 2005): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Gewenst hydrologisch regiem (GGOR) ▪ Ambities voor ammoniak en Nox-depositie ▪ Ambities voor stikstofconcentratie in bodem-, grond- en oppervlaktewater ▪ Ambities voor concentratie bestrijdingsmiddelen in oppervlaktewater - Geen barrièrewerking door infrastructuur - Het gebruik van de (beïnvloedings-) gebieden rond de EHS is in overeenstemming met de natuurdoelen in de EHS. o Optimale openstelling natuurgebieden <p>Ad 2. ...</p> <p>Ad 3. Tot 2010 prioriteit bij de aanpak van verzuring, vermisting en verdroging in VHR-gebieden (gereed in 2015) en vervolgens in de natuurkernen EHS.</p> <p>Ad 4. Ontsnippering van knelpunten, waar de EHS de rijksinfrastructuur kruist in 2018.</p> <p>Ad 5. Opheffen verdroging in 2018</p> <p>Ad 6. 18 Nationale Parken in 2004</p> <p>Taakstelling:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ...
		Rijksactie: Programma Beheer en Groene Diensten	<p>Prestatie-indicator(en) Rijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vereenvoudiging Programma Beheer - Ontwikkelen systeem Groene Diensten - Ervaringen vastleggen met verkenningen nieuw instrumentarium en regionale initiatieven. <p>Procesindicator(en) Rijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - doorwerking voor vergroting maatschappelijk draagvlak en deelname aan particulier beheer - doorwerking voor koppelen van verschillende - geldstromen: publiek geld en privaat geld 	<p>Taakstelling:</p> <p>Rijksacties zijn gerealiseerd.</p>
		Rijksactie: Verbetering uitvoering Natuurwetgeving	<p>Prestatie-indicator(en) Rijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verbetering van de uitvoering binnen de huidige wettelijke kaders - Desgewenst aanpassing wet- en regelgeving 	
		Rijks-/prov. actie: Implementatie VHR	<p>Prestatie-indicator(en) Rijk/provincie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aanmelding 2 extra Vogelrichtlijngebieden bij EU: Zeevang en Strabrechtse Heide - Formele aanwijzing 141 aangemelde Habitatrichtlijngebieden - Opgestelde beheersplannen (waar nodig) voor VHR-gebieden door verantwoordelijken (V&W, Defensie, SBB en provincies) - Gevoerd overleg met EU over voorwaarden, zoals saldobenadering EHS, in VHR-gebieden 	
		Rijks-/prov. actie: Robuuste verbindingen	<p>Prestatie-indicator(en) Rijk/provincie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Start gezamenlijke uitwerking van de robuuste verbindingen door Rijk en provincie. - Nader overleg over de begrenzing van de robuuste verbindingen in gebiedsplannen 	
		Rijksactie; Ontsnippering	<p>Prestatie-indicator(en) Rijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opstelling Meerjarenprogramma Ontsnippering in 2004 en uitvoering van de taakstelling - Opheffen barrières infrastructuur in EHS in 2018 	

Beleidsthema natuur: Overzicht van essentiële indicatoren en ambities, blad 3/4

Beleidsopgave	Operationeel doel	Actie (Provinciaal en Rijks)	Indicator (Procesindicatoren alleen bij speciale aanleiding)	Ambitie
		Rijks-/prov. actie: Landelijke Natuurdoelenkaart	<p>Prestatie-indicator(en) Rijk/provincie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Landelijke natuurdoelenkaart, vastgesteld in 2005 - Aanpassing Landelijke Natuurdoelenkaart a an nieuwe (beleids)ontwikkelingen (na 2005) <p>Procesindicator(en):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Implementatie van de Natuurdoelenkaart door vooral provincies en beheerders 	
		Rijks-/prov. actie Herbegrenzing EHS	<p>Prestatie-indicator(en) Rijk/provincie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opgesteld beleidskader voor herbegrenzing EHS door rijk in overleg met provincies - aangepaste begrenzing EHS door provincies 	
		Rijksactie: Militaire oefenterreinen	<p>Prestatie-indicator(en) Rijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nader overleg over de toekomstige bestemming van militaire terrein dat buiten militair gebruik zal worden gesteld, met name voor zover gelegen binnen de EHS, VHR- en Nbwet-gebieden 	
		Rijksactie: Grotere deelname Programma Beheer	<p>Prestatie-indicator(en) Rijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Afgerond project deelnamebereidheid. 	
		Grote wateren 1: beleidsnotitie	<p>Prestatie-indicator(en) Rijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opgestelde beleidsnotitie "Prioriteiten voor duurzame zoet-zoutovergangen", door Rijk in huidige kabinetsperiode. 	
		Grote wateren 2 Kierbesluit uitvoeren	<p>Prestatie-indicator(en) Rijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Afgeronde studie in 2004 - Opening van de sluisen 	
	Buiten EHS		<p>Effectindicator(en):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kwaliteit natuurwaarden - Kwaliteit milieu- en watercondities <p>Resultaatindicator(en):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Totaal oppervlakte buiten EHS: <ul style="list-style-type: none"> o In beheer t.b.v. watervogels (ha) o In beheer t.b.v. wintergasten (ha) o Natuurbraak (ha) o In (overig) agrarisch beheer (ha) - Kwaliteit milieu- en watercondities <ul style="list-style-type: none"> o Kwaliteit milieu- en watercondities 	<p>Streefwaarde:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Natuurwaarde: beoogde natuurdoeltypen - Gewenste milieucondities zoals vastgesteld door provincies, op basis van vastgestelde natuurdoeltypen (gereed in 2005): <ul style="list-style-type: none"> o Gewenst hydrologisch regiem (GGOR) o Ambities voor ammoniak en Nox-depositie o Ambities voor stikstofconcentratie in bodem-, grond- en oppervlaktewater o Ambities voor concentratie bestrijdingsmiddelen in oppervlaktewater o Geen barrièrewerking door infrastructuur o Het gebruik van de (beïnvloedings-) gebieden rond de EHS is in overeenstemming met de natuurdoelen in de EHS. <p>Totaal resultaat (in 2018):</p> <ul style="list-style-type: none"> - 45.000 ha, verdeeld naar: <ul style="list-style-type: none"> o 10.000 ha weidevogels o 20.000 ha wintergasten (ganzen) o 5.000 ha natuurbraak o 10.000 ha overig agrarisch natuurbeheer - Die voldoet aan kwaliteitseisen: <ul style="list-style-type: none"> o In 2027 de gewenste milieucondities zoals vastgesteld door provincies, op basis van vastgestelde natuurdoeltypen (gereed in 2005): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Gewenst hydrologisch regiem (GGOR) ▪ Ambities voor ammoniak en Nox-depositie ▪ Ambities voor stikstofconcentratie in bodem-, grond- en oppervlaktewater ▪ Ambities voor concentratie bestrijdingsmiddelen in oppervlaktewater - Geen barrièrewerking door infrastructuur - Het gebruik van de (beïnvloedings-) gebieden rond de EHS is in overeenstemming met de natuurdoelen in de EHS.

Beleidsthema natuur: Overzicht van essentiële indicatoren en ambities, blad 4/4

Beleidsopgave	Operationeel doel	Actie (Provinciaal en Rijks)	Indicator (Procesindicatoren alleen bij speciale aanleiding)	Ambitie
		Door provincies vorm te geven acties	Prestatie-indicator(en) provincies <ul style="list-style-type: none"> - Totaal oppervlakte buiten EHS: <ul style="list-style-type: none"> o In beheer t.b.v. watervogels (ha) o In beheer t.b.v. wintergasten (ha) o Natuurbraak (ha) o In (overig) agrarisch beheer (ha) - Die voldoet aan kwaliteitseisen: <ul style="list-style-type: none"> o Kwaliteit milieu- en watercondities 	Taakstelling: <ul style="list-style-type: none"> - ... - Die voldoet aan kwaliteitseisen: <ul style="list-style-type: none"> o In 2027 de gewenste milieucondities zoals vastgesteld door provincies, op basis van vastgestelde natuurdoeltypen (gerealiseerd in 2005): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Gewenst hydrologisch regiem (GGOR) ▪ Ambities voor ammoniak en Nox-depositie ▪ Ambities voor stikstofconcentratie in bodem-, grond- en oppervlaktewater ▪ Ambities voor concentratie bestrijdingsmiddelen in oppervlaktewater ▪ Geen barrièrewerking door infrastructuur ▪ Het gebruik van de (beïnvloedings-) gebieden rond de EHS is in overeenstemming met de natuurdoelen in de EHS.
		Rijksactie: Programma Beheer en Groene Diensten	Prestatie-indicator(en) Rijk: <ul style="list-style-type: none"> - Vereenvoudiging Programma Beheer - Ontwikkelen systeem Groene Diensten - Ervaringen vastleggen met verkenningen nieuw instrumentarium en regionale initiatieven. 	Taakstelling: Rijksactie is gerealiseerd.
			Procesindicator(en) Rijk <ul style="list-style-type: none"> - doorwerking voor vergroting maatschappelijk draagvlak en deelname aan particulier beheer - doorwerking voor koppelen van verschillende geldstromen: publiek geld en privaat geld 	

Beleidsthema reconstructie (gebiedscategorie): reconstructie zandgebieden

Beleidsopgave	Operatiedoel	Actie (Provinciaal en Rijks)	Indicator (Procesindicatoren alleen bij speciale aanleiding)	Ambitie
Goede ruimtelijke structuur			Effectindicator(en) (denkbaar op 2 niveaus): 1. Formeel-administratief spoor - Gerealiseerde plannen (als deze gerealiseerd zijn, dan zal ook de goede ruimtelijke structuur gerealiseerd zijn) 2. Inhoudelijk spoor - Gerealiseerde doelstellingen (=opgeloste knelpunten milieu, leefbaarheid e.d.) zoals aangegeven in reconstructieplannen. Zie b.v. doelstellingen voor Uitvoering Reconstructieplan Noord- en Midden-Limburg (Bestuursvereenkomst 2004-2007, provincie Limburg). - Gerealiseerde ruimtelijke structuur (oppervlakte en ligging) in termen van zoneringsgebieden	Streefwaarde: 1. Alle plannen zijn gerealiseerd in 2015 2. In 2015: - De streefwaarden volgens de taakstellingen van de vastgestelde reconstructieplannen - Volledige realisatie van de ruimtelijke structuur (oppervlakte en ligging) volgens het vastgestelde reconstructieplan
	Realisering reconstructie		Effectindicator(en): - Voorstel: geen effectindicatoren invullen. De effecten van de reconstructie worden via de effecten van de beleidsthema's van het AVP (landbouw, milieu, natuur, recreatie, landschap e.d.) al gemonitord en geëvalueerd.	Streefwaarde: - Niet van toepassing.
			Resultaatindicator(en): - Niveau 2. Totaal oppervlakte reconstructie, uitgesplitst naar doel (o.a. EHS, duurzame landbouw, water en landschap) - Die voldoet aan kwaliteitseisen <ul style="list-style-type: none"> o De planvorming moet voldoen aan het gestelde in het Rijksbeleidskader Reconstructieplannen met een voldoende onderbouwing van de integrale afwegingen en de gemaakte keuzes o Er moet sprake zijn van een ruimtelijke zonering o Er zijn voldoende financiële middelen beschikbaar voor het realiseren van de doelen. 	Totaal resultaat (in 2015): - Totaal oppervlakte reconstructie, waarin alle beleidsopgaven binnen de reconstructiegebieden zijn gerealiseerd (resultaat wordt gemeten t.o.v. in de plannen opgenomen taakstelling) - Die voldoet aan kwaliteitseisen <ul style="list-style-type: none"> o De planvorming moet voldoen aan het gestelde in het Rijksbeleidskader Reconstructieplannen met een voldoende onderbouwing van de integrale afwegingen en de gemaakte keuzes o Er moet sprake zijn van een ruimtelijke zonering o Er zijn voldoende financiële middelen beschikbaar voor het realiseren van de doelen.
		Door provincies vorm te geven acties	Prestatie-indicator(en) provincies: - Niveau 2. Oppervlakte realisatie reconstructie, uitgesplitst naar doel (o.a. EHS, duurzame landbouw, water en landschap) - Die voldoet aan kwaliteitseisen: <ul style="list-style-type: none"> o De planvorming moet voldoen aan het gestelde in het Rijksbeleidskader Reconstructieplannen met een voldoende onderbouwing van de integrale afwegingen en de gemaakte keuzes o Er moet sprake zijn van een ruimtelijke zonering Er zijn voldoende financiële middelen beschikbaar voor het realiseren van de doelen. 	Taakstelling: - Oppervlakte reconstructie, waarin alle beleidsopgaven binnen de reconstructiegebieden zijn gerealiseerd (prestatie wordt gemeten t.o.v. in de plannen opgenomen taakstelling). - Die voldoet aan kwaliteitseisen: <ul style="list-style-type: none"> o De planvorming moet voldoen aan het gestelde in het Rijksbeleidskader Reconstructieplannen met een voldoende onderbouwing van de integrale afwegingen en de gemaakte keuzes o Er moet sprake zijn van een ruimtelijke zonering Er zijn voldoende financiële middelen beschikbaar voor het realiseren van de doelen.
		Rijksactie: Grondbank-constructie	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Grondbankconstructie operationeel eind 2004	Taakstelling: Rijksacties zijn gerealiseerd.
		Rijksactie: Onderzoek alternatief verplaatsing intensieve veehouderijbedrijven	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Op korte termijn gerealiseerde rapportage van het onderzoek	
		Rijksactie: Monitoringsafspraken	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Gemaakte afspraken over monitoring tussen Rijk en provincie in 2004	
	Rijksactie: Meerjarenafspraken	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Vooruitlopend op ILG, geformuleerd voorstel meerjarige afspraken voor door het Rijk goedgekeurde reconstructieplannen - Jaarlijkse afspraken met provincies die nog geen goedgekeurd reconstructieplan hebben		
	Rijksactie: Onderzoek varkensvrije zones	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Voorstel: schrappen van deze rijksactie, omdat de varkensvrije zone niet meer als vereiste bij de reconstructie is opgenomen		
	Rijksactie: Benutting ervaringen Agrarisch Vestigingsgebied Nederweert (AVN)	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Benutting ervaringen opgedaan in AVN in andere gebieden		
	Rijksactie Project architectuur	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Gerealiseerde audit in voorjaar 2004 - Gehouden publiek debat (op 24-11-2004)		

Beleidsthema recreatie: ruimte voor recreatie

Overzicht van essentiële indicatoren en ambities, blad 1/2

Beleidsopgave	Operationeel doel	Actie (Provinciaal en Rijks)	Indicator (Procesindicator alleen bij speciale aanleiding)	Ambitie
Recreatie om de stad			Effectindicator(en): - ...	Streefwaarde: - ...
	Grootschalig groen		Effectindicator(en): - Aantal bezoekers uit stedelijke omgeving voor alle gebieden tezamen - Tevredenheid bezoekers uit de stedelijke omgeving in het gebied zelf - Beleving van de stedeling t.a.v. dagrecreatiemogelijkheden binnen een straal van 5 km	Streefwaarde: - ... - ... - ...
			Resultaatindicator(en): - Totaal oppervlakte grootschalig groen: verworven, ingericht en in beheer - Die voldoet aan kwaliteitseisen o Opvangcapaciteit per dagrecreatiegebied o Openstelling o Toegankelijkheid o Bereikbaarheid via m.n. wandel- en fietspaden vanuit de woonomgeving	Totaal resultaat (2013): - Oppervlakte totaal: 19.364 ha Verbijzondering; waarvan 6.593 ha in bufferzones (aankoop in 2011) - Die voldoet aan kwaliteitseisen: o Gemiddeld 20 personen per dag per ha o Volledige openstelling o Zonder betaling toegankelijk o Bereikbaar via m.n. wandel- en fietspaden
		Door provincies vorm te geven acties	Prestatie-indicator(en) provincies: - Oppervlakte grootschalig groen: o Verworven areaal (ha) o Ingericht areaal (ha) o In beheer (ha) - Die voldoet aan kwaliteitseisen: o Opvangcapaciteit per dagrecreatiegebied o Openstelling o Toegankelijkheid o Bereikbaarheid via m.n. wandel- en fietspaden	Taakstelling (2004-2013): - Oppervlakte grootschalig groen o 7.533 ha o 10.341 ha o ... - Die voldoet aan kwaliteitseisen: o Gemiddeld 20 personen per dag per ha o Volledige openstelling o Zonder betaling toegankelijk o Bereikbaar via m.n. wandel- en fietspaden
		Rijksactie: Convenant Mainport Rotterdam	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Start project Mainport en Groen in 2005	Taakstelling: .1 Rijksacties zijn gerealiseerd
			Procesindicator(en): - Samenwerking	
		Rijksactie: Herziening recreatiedoeltypen	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Herziening recreatiedoeltypen	
		Rijksactie: Voormalige rijksbufferzones	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Toets provinciale opstelling integrale gebiedsplannen voormalige rijksbufferzones - Toets provinciale aanpak planologische bescherming - Afspraken met provincies voor de exacte omvang restant aankooptaakstellingen - Beschikbaarstelling financiële middelen voor de restant aankooptaakstellingen t/m 2011	
	Procesindicator(en): - Samenwerking			
Rijksactie: Koppeling "Rood, Groen en Blauw"	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Toets opstelling planologisch kader door provincies - Regio faciliteren met kennis			
Regionaal groen			Effectindicator(en): - Aantal bezoekers uit de directe omgeving (straal van 1 km) voor alle gebieden tezamen - Tevredenheid bezoekers uit directe omgeving (straal van 1 km) in het gebied zelf - Beleving van de bezoekers t.a.v. dagrecreatiemogelijkheden binnen een straal van 1 km.	Streefwaarde: - ... - ... - ...
			Resultaatindicator(en): - Totaal oppervlakte regionaal groen: verworven en ingericht - Die voldoet aan kwaliteitseisen o Openstelling o Toegankelijkheid	Totaal resultaat (2010): - Oppervlakte totaal: 492 ha - Die voldoet aan kwaliteitseisen o Volledige openstelling o Zonder betaling toegankelijk
		Door provincies vorm te geven acties	Prestatie-indicator(en) provincies: - Oppervlakte regionaal groen: o Verworven areaal (ha) o Ingericht areaal (ha) - Die voldoet aan kwaliteitseisen: o Openstelling o Toegankelijkheid	Taakstelling (2004-2010): - Oppervlakte regionaal groen o ... ha o ... ha - Die voldoet aan kwaliteitseisen o Volledige openstelling o Zonder betaling toegankelijk
		Rijksactie: Herziening recreatiedoeltypen	Prestatie-indicator(en) Rijk: Herziening recreatiedoeltypen	Taakstelling: Rijksacties zijn gerealiseerd

Beleidsthema recreatie: Overzicht van essentiële indicatoren en ambities, blad 2/2

Beleidsopgave	Operationeel doel	Actie (Provinciaal en Rijks)	Indicator (Procesindicator alleen bij speciale aanleiding)	Ambitie
Vergroten toegankelijkheid van het landschap			Effectindicator(en): - Tevredenheid toegankelijkheid landelijk gebied	Streefwaarde: - ...
	Landelijke routenetwerken		Effectindicator(en): - Tevredenheid over de routenetwerken - Gebruik van het routenetwerk - Bekendheid landelijke routenetwerken	Streefwaarde: - ... - ... - ...
			Resultaatindicator(en): - Totaal aantal km landelijke routenetwerken o Lengte wandelen (km zonder knelpunten) o Lengte fietsen (km zonder knelpunten) o Lengte varen (km zonder knelpunten) - Die voldoen aan kwaliteitseisen o Ontwikkeld en onderhouden o Landelijk aaneengesloten o Bekend	Totaal resultaat (2010/2012): - Totaal aantal km o 4.500 km in 2010 o 3.560 km in 2010 o 4.400 km in 2012 - Die voldoen aan kwaliteitseisen o Ontwikkeld en onderhouden o Landelijk aaneengesloten o Bekend bij ...
		Door provincies vorm te geven acties	Prestatie-indicator(en) provincies: - Km landelijke routenetwerken o Lengte wandelen (km zonder knelpunten) o Lengte fietsen (km zonder knelpunten) o Lengte varen (km zonder knelpunten) - Die voldoen aan kwaliteitseisen: o Ontwikkeld en onderhouden o Landelijk aaneengesloten o Bekend	Taakstelling (2004-2010/2012): - Km landelijke routenetwerken o 4.500 km in 2010 o 3.560 km in 2010 o 4.400 km in 2012 - Die voldoen aan kwaliteitseisen: o Ontwikkeld en onderhouden o Landelijk aaneengesloten o Bekend bij ...
		Rijksactie: Onderzoek watersportbijdrage	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Onderzoek uitvoeren	Taakstelling: 2 Rijksacties zijn gerealiseerd
		Rijksactie: Onderzoek onbewaakte overwegen	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Onderzoek uitvoeren	
		Rijksactie: Onderzoek toegankelijkheid gehandicapten	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Onderzoek uitvoeren en aanbevelingen doen	
Ontwikkelings mogelijkheden (verblijfs-)recreatie			Effectindicator(en): - Aantal agrotourisme recreatiemogelijkheden per type (kamperen etc.)	Streefwaarde: - ...
	Geen operationeel doel in de zin van MJP AVP: Opheffen belemmeringen		Effectindicator(en): - Ervaringen van mensen t.a.v. regels in de (verblijfs)recreatie	Streefwaarde: - ...
		Rijksactie: Intrekken WOR	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Intrekken WOR; intrekkingwet per 1 januari 2005 - Afspraken over duur overgangperiode	Taakstelling: Rijksacties zijn gerealiseerd
		Rijksactie: Voorlichting n.a.v. intrekken WOR	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Voorlichting aan gemeenten samen met VNG	
		Rijksactie: Opstellen criteria verantwoord maatschappelijk ondernemen	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Criteria verantwoord maatschappelijk ondernemen opstellen, samen met het recreatief bedrijfsleven	
		Rijksactie: Faciliteren uitvoering regelgeving VHR-gebieden	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Facilitering	
		Rijksactie: Uitwerking saldobenadering VHR-gebieden	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Saldobenadering uitwerken	
		Rijksactie: Onderzoek plattelandstoerisme	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Onderzoek uitvoeren	
		Rijksactie: Onderzoek experimenteeruimte	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Onderzoek uitvoeren	
		Rijksactie: Onderzoek klimaatveranderingen	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Onderzoek uitvoeren	
Rijksactie: Agenda Duurzaam Toerisme en recreatie	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Opstelling agenda in 2004, in samenwerking met de toeristische en recreatieve sector			

Beleids-thema recreatie: ruimte voor recreatie (aangepast aan de nieuwe structuur)

Overzicht van essentiële indicatoren en ambities, blad 1/2

Beleids-opgave	Operatie-neel doel	Actie (Provinciaal en Rijks)	Indicator (Procesindicator alleen bij speciale aanleiding)	Ambitie
Recreatie om de stad: grootschalig groen			Effectindicator(en): - Aantal bezoekers uit stedelijke omgeving voor alle gebieden tezamen - Tevredenheid bezoekers uit de stedelijke omgeving in het gebied zelf - Beleving van de stedeling t.a.v. dagrecreatiemogelijkheden binnen een straal van 5 km	Streefwaarde: - ... - ... - ...
Recreatie om de stad: grootschalig groen	Grootschalig groen		Resultaatindicator(en): - Totaal oppervlakte grootschalig groen: verworven, ingericht en in beheer - Die voldoet aan kwaliteitseisen o Opvangcapaciteit per dagrecreatiegebied o Openstelling o Toegankelijkheid o Bereikbaarheid via m.n. wandel- en fietspaden vanuit de woonomgeving	Totaal resultaat (2013): - Oppervlakte totaal: 19.364 ha - Verbijzondering: waarvan 6.593 ha in bufferzones (aankoop in 2011) - Die voldoet aan kwaliteitseisen: o Gemiddeld 20 personen per dag per ha o Volledige openstelling o Zonder betaling toegankelijk o Bereikbaar via m.n. wandel- en fietspaden
		Door provincies vorm te geven acties	Prestatie-indicator(en) provincies: - Oppervlakte grootschalig groen: o Verworven areaal (ha) o Ingericht areaal (ha) o In beheer (ha) - Die voldoet aan kwaliteitseisen: o Opvangcapaciteit per dagrecreatiegebied o Openstelling o Toegankelijkheid o Bereikbaarheid via m.n. wandel- en fietspaden	Taakstelling (2004-2013): - Oppervlakte grootschalig groen o 7.533 ha o 10.341 ha o ... - Die voldoet aan kwaliteitseisen: o Gemiddeld 20 personen per dag per ha o Volledige openstelling o Zonder betaling toegankelijk o Bereikbaar via m.n. wandel- en fietspaden
		Rijksactie: Convenant Mainport Rotterdam	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Start project Mainport en Groen in 2005 Procesindicator(en): - Samenwerking	Taakstelling: Rijksacties zijn gerealiseerd
		Rijksactie: Herziening recreatiedoeltypen	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Herziening recreatiedoeltypen	
		Rijksactie: Voormalige rijksbufferzones	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Toets provinciale opstelling integrale gebiedsplannen voormalige rijksbufferzones - Toets provinciale aanpak planologische bescherming - Afspraken met provincies voor de exacte omvang restant aankooptaakstellingen - Beschikbaarstelling financiële middelen voor de restant aankooptaakstellingen t/m 2011 Procesindicator(en): - Samenwerking	
		Rijksactie: Koppeling "Rood, Groen en Blauw"	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Toets opstelling planologisch kader door provincies - Regio faciliteren met kennis	
Recreatie om de stad: regionaal groen			Effectindicator(en): - Aantal bezoekers uit de directe omgeving (straal van 1 km) voor alle gebieden tezamen - Tevredenheid bezoekers uit directe omgeving (straal van 1 km) in het gebied zelf - Beleving van de bezoekers t.a.v. dagrecreatiemogelijkheden binnen een straal van 1 km.	Streefwaarde: - ... - ... - ...
Recreatie om de stad: regionaal groen	Regionaal groen		Resultaatindicator(en): - Totaal oppervlakte regionaal groen: verworven en ingericht - Die voldoet aan kwaliteitseisen o Openstelling o Toegankelijkheid	Totaal resultaat (2010): - Oppervlakte totaal: 492 ha - Die voldoet aan kwaliteitseisen o Volledige openstelling o Zonder betaling toegankelijk
		Door provincies vorm te geven acties	Prestatie-indicator(en) provincies: - Oppervlakte regionaal groen: o Verworven areaal (ha) o Ingericht areaal (ha) - Die voldoet aan kwaliteitseisen: o Openstelling o Toegankelijkheid	Taakstelling (2004-2010): - Oppervlakte regionaal groen o ... ha o ... ha - Die voldoet aan kwaliteitseisen o Volledige openstelling o Zonder betaling toegankelijk
		Rijksactie: Herziening recreatiedoeltypen	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Herziening recreatiedoeltypen	Taakstelling: Rijksacties zijn gerealiseerd

Beleidsthema recreatie: ruimte voor recreatie
(Aangepast aan de nieuwe structuur)

Overzicht van essentiële indicatoren en ambities, blad 2/2

Beleidsopgave	Operationeel doel	Actie (Provinciaal en Rijks)	Indicator (Procesindicator alleen bij speciale aanleiding)	Ambitie
Vergroten toegankelijkheid van het landschap			Effectindicator(en): - Tevredenheid toegankelijkheid landelijk gebied - Tevredenheid over de routenetwerken - Gebruik van het routenetwerk - Bekendheid landelijke routenetwerken	Streefwaarde: - ... - ... - ...
	Landelijke routenetwerken		Resultaatindicator(en): - Totaal aantal km landelijke routenetwerken <ul style="list-style-type: none"> o Lengte wandelen (km zonder knelpunten) o Lengte fietsen (km zonder knelpunten) o Lengte varen (km zonder knelpunten) - Die voldoen aan kwaliteitseisen <ul style="list-style-type: none"> o Ontwikkeld en onderhouden o Landelijk aaneengesloten o Bekend 	Totaal resultaat (2010/2012): - Totaal aantal km <ul style="list-style-type: none"> o 4.500 km in 2010 o 3.560 km in 2010 o 4.400 km in 2012 - Die voldoen aan kwaliteitseisen <ul style="list-style-type: none"> o Ontwikkeld en onderhouden o Landelijk aaneengesloten o Bekend bij ...
		Door provincies vorm te geven acties	Prestatie-indicator(en) provincies: - Km landelijke routenetwerken <ul style="list-style-type: none"> o Lengte wandelen (km zonder knelpunten) o Lengte fietsen (km zonder knelpunten) o Lengte varen (km zonder knelpunten) - Die voldoen aan kwaliteitseisen: <ul style="list-style-type: none"> o Ontwikkeld en onderhouden o Landelijk aaneengesloten o Bekend 	Taakstelling (2004-2010/2012): - Km landelijke routenetwerken <ul style="list-style-type: none"> o 4.500 km in 2010 o 3.560 km in 2010 o 4.400 km in 2012 - Die voldoen aan kwaliteitseisen: <ul style="list-style-type: none"> o Ontwikkeld en onderhouden o Landelijk aaneengesloten o Bekend bij ...
		Rijksactie: Onderzoek watersportbijdrage	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Onderzoek uitvoeren	Taakstelling: Rijksacties zijn gerealiseerd
		Rijksactie: Onderzoek onbewaakte overwegen	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Onderzoek uitvoeren	
		Rijksactie: Onderzoek toegankelijkheid gehandicapten	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Onderzoek uitvoeren en aanbevelingen doen	
Ontwikkelingsmogelijkheden (verblijfs-)recreatie			Effectindicator(en): - Aantal agrotourisme recreatiemogelijkheden per type (kamperen etc.) - Ervaringen van mensen t.a.v. regels in de (verblijfs)recreatie	Streefwaarde: - ...
	Geen operationeel doel in de zin van MJP AVP: Opheffen belemmeringen		Resultaatindicator(en): - - ...	Streefwaarde: - ...
		Rijksactie: Intrekken WOR	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Intrekken WOR; intrekkingwet per 1 januari 2005 - Afspraken over duur overgangperiode	Taakstelling: 3 Rijksacties zijn gerealiseerd
		Rijksactie: Voorlichting n.a.v. intrekken WOR	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Voorlichting aan gemeenten samen met VNG	
		Rijksactie: Opstellen criteria verantwoord maatschappelijk ondernemen	Prestatie-indicator(en) Rijk: Criteria verantwoord maatschappelijk ondernemen opstellen, samen met het recreatief bedrijfsleven	
		Rijksactie: Faciliteren uitvoering regelgeving VHR-gebieden	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Facilitering	
		Rijksactie: Uitwerking saldobenadering VHR-gebieden	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Saldobenadering uitwerken	
		Rijksactie: Onderzoek plattelandstoerisme	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Onderzoek uitvoeren	
		Rijksactie: Onderzoek experimenteerterruimte	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Onderzoek uitvoeren	
		Rijksactie: Onderzoek klimaatveranderingen	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Onderzoek uitvoeren	
		Rijksactie: Agenda Duurzaam Toerisme en recreatie	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Opstelling agenda in 2004, in samenwerking met de toeristische en recreatieve sector	

Beleidsthema Sociaal-culturele vitaliteit

Overzicht van essentiële indicatoren en ambities, blad 1/2

Beleidsopgave	Operationeel doel	Actie (Provinciaal en Rijks)	Indicator (Procesindicatoren alleen bij speciale aanleiding)	Ambitie
Levendig platteland voor en door mensen	geen OD; Ondersteunen van sociale infrastructuur		Effectindicator(en): - Diversiteit van het platteland	Streefwaarde: - ...
			Effectindicator(en): - Kwaliteit sociale omgeving - Sociale cohesie	Streefwaarde: - ...
			Resultaatindicator(en): o <i>Is de beleidsverantwoordelijkheid van andere departementen. LNV kan wensen kenbaar maken, waarbij LNV zich concentreert op de specifieke problemen van het platteland.</i>	
			Prestatie-indicator(en): o <i>Is de beleidsverantwoordelijkheid van andere departementen. LNV kan wensen kenbaar maken, waarbij LNV zich concentreert op de specifieke problemen van het platteland.</i>	
		Rijksactie: Programma bibliotheken en platteland	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Voortgang in ontwikkeling en uitvoering van Programma Bibliotheken en platteland	Taakstelling: Rijksacties zijn gerealiseerd
		Rijksactie: Countryside Exchange	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Voortgang ontwikkeling Countryside Exchange	
		Rijksactie: Begeleiding bedrijfsbeëindigers en crises	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Aanwezigheid van telefonische hulpdiensten bij crisissituaties en bedrijfsbeëindigingen Procesindicator(en): - Gebruik van telefonische hulpdiensten bij crisissituaties en bedrijfsbeëindigingen	
		Rijksactie: Wet Maatschappelijke Zorg	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Voortgang in opzetten en functioneren van de Wet Maatschappelijke Zorg	
		Rijksactie: BOS-regeling	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Voortgang in ontwikkeling en inzetten BOS-regeling	
		Rijksactie: Kennisontwikkeling	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Voortgang in en resultaten van een aantal Rijksacties Kennisontwikkeling	
	Rijksactie: Dagarrangementen en combinatiefuncties	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Voortgang in uitvoering van de regeling 'Dagarrangementen en combinatiefuncties'		
	Rijksactie: Stimuleringsimpuls Sociale Infrastructuur	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Ontwikkeling van de Stimuleringsimpuls Sociale Infrastructuur		
	Rijksactie: Opgaven Afstemming en versterking	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Mate waarin het beleid op de plattelandsburger is afgestemd		
	geen OD: Participatie		Effectindicator(en): - Participatie in verenigingsleven, kerkverbanden, politieke participatie etc. - Mate van samenwerking tussen overheid en betrokken burgers - Mate van keuzevrijheid van burgers	
			Resultaatindicator(en) - ...	Totaal resultaat: - ...
			Prestatie-indicator(en) provincies: - ...	Taakstelling: o - ...
		Rijksactie: Wegnemen belemmeringen	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Voortgang in opzetten en uitvoeren van Project belemmeringen sociaal ondernemerschap.	Taakstelling: Rijksacties zijn gerealiseerd
		Rijksactie: Burgerpanel	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Voortgang en functioneren van een Burgerpanel plattelandsontwikkeling	
		Rijksactie: Countryside Exchange	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Voortgang ontwikkeling Countryside Exchange	
		Rijksactie: Verbeelding van beleid	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Inschakeling van kunstenaars Procesindicator(en): - Doorwerking van kunst in verbreding draagvlak plattelandbeleid	
Rijksactie: Begeleiding bedrijfsbeëindigers en crises		Prestatie-indicator(en) Rijk: - Aanwezigheid van telefonische hulpdiensten bij crisissituaties en bedrijfsbeëindigingen Procesindicator(en): - Gebruik van telefonische hulpdiensten bij crisissituaties en bedrijfsbeëindigingen		
Rijksactie: Kasteel Groeneveld		Prestatie-indicator(en) Rijk: - Versterking van Kasteel Groeneveld als 'future-centrum' op het gebied van het plattelandbeleid		

Beleidsthema Sociaal-culturele vitaliteit: Overzicht van essentiële indicatoren en ambities, blad 2/2

Beleidsopgave	Operationeel doel	Actie (Provinciaal en Rijks)	Indicator (Procesindicatoren alleen bij speciale aanleiding)	Ambitie	
		Rijksactie: Wet Maatschappelijke Zorg	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Voortgang in opzetten en functioneren van de Wet Maatschappelijke Zorg		
		Rijksactie: Kennisontwikkeling	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Voortgang in en resultaten van een aantal Rijksacties Kennisontwikkeling		
		Rijksactie: Experimenteer-ruimte	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Ruimte (= geen knellende regelgeving) rond de zorg, ruimtelijke ordening en milieu		
		Rijksactie: Stimuleringsimpuls Sociale Infrastructuur	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Ontwikkeling van de Stimuleringsimpuls Sociale Infrastructuur		
		Rijksactie: Opgaven Afstemming en versterking	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Mate waarin het beleid op de plattelandsburger is afgestemd		
	geen OD Kwaliteit leef-omgeving	4		Effectindicator(en): - Bereikbaarheid van de sociale basisvoorzieningen (huisarts, ziekenhuis, basisschool) - Beleving van de bewoners t.a.v. de bereikbaarheid van de overige sociale voorzieningen	Streefwaarde: - ... - ...
				Resultaatindicator(en): - ...	Streefwaarde: - ...
				Prestatie-indicator(en): - ...	Taakstelling: - ...
		Rijksactie: Kennisontwikkeling	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Voortgang in en resultaten van een aantal Rijksacties Kennisontwikkeling	Taakstelling: Rijksacties zijn gerealiseerd	
		Rijksactie: Experimenteer-ruimte	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Ruimte (= geen knellende regelgeving) rond de zorg, ruimtelijke ordening en milieu		
	Rijksactie: Onderzoek Groepen en plattelandsbeleid	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Uitbesteed onderzoek			
Zorgzaam-gebruik van het platteland	geen OD Kwaliteit leefomgeving	5	Effectindicator(en): - rust - ruimte - frisse lucht - duisternis	Streefwaarde: - ... - ... - ... - ...	
			Resultaatindicator(en): - ...	Totaal resultaat: - ...	
			Prestatie-indicator(en): - ...	Taakstelling: - ...	

Beleidsthema Sociaal-economische vitalisering

Overzicht van essentiële indicatoren en ambities, blad 1/2

Beleidsopgave	Operationeel doel	Actie (Provinciaal en Rijks)	Indicator (Procesindicatoren alleen bij speciale aanleiding)	Ambitie	
Naar een brede plattelands-economie	Geen OD: Versterken economische basis		Effectindicator(en): - Bijdrage van verbreding aan werkgelegenheid en inkomenspositie - Per gebied de economische bijdrage van bde verschillende sectoren	Streefwaarde: - ... - ...	
			Effectindicator(en): - Demografie - Werkgelegenheid - Werkloosheid - Bruto regionaal product	Streefwaarde: - ... - ... - ... - ...	
			Resultaat- en prestatie-indicator(en): <i>Operationeel doel is nog niet zover uitgewerkt, dat resultaat- en prestatie-indicatoren kunnen worden ingevuld.</i>		
		Rijksactie: Stimuleringsimpuls sociale infrastructuur	Prestatie-indicator(en) Rijk (LNV, SZW en VWS): - Ontworpen en in werking getreden stimuleringsregeling	Taakstelling: Rijksacties zijn gerealiseerd. o o	
		Rijksactie: Wegnemen belemmeringen	Prestatie-indicator(en) Rijk: Opgezet project Belemmeringen sociaal ondernemerschap		
		Rijksactie: Programma bibliotheken en platteland	Prestatie-indicator(en) Rijk, IPO, VNG en Vereniging van openbare bibliotheken: - Opgezet programma bibliotheken en platteland		
		Rijksactie: Versterken Landelijk netwerk plattelandsontwikkeling (Leader+)	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Versterkt Landelijk netwerk plattelandsontwikkeling		
		Rijksactie: Kennisontwikkeling	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Gerealiseerde rijksacties kennisontwikkeling: o Stimuleringsprogramma Innovatie en Kennis o Onderzoeksprogramma Platteland (MJP, p.73) o Onderzoek mogelijkheden participatie burger versterken o Opstellen "Sociale Staat Platteland" o Onderzoek maatschappelijke effecten beleid o Uitvoering Sociaal-economisch Programma naar voorbeeld SEP veehouderij o Bijdrage aan project Landelijk informatiepunt gemeenschapsaccommodaties in het landelijk gebied o Opzetten steunpunt "aanpassing bestemmingsplannen"		
		Rijksactie: Dagarrangementen en combinatiefuncties	Prestatie-indicator(en) rijk (SZW): - Voortgang uitvoering EFS-3 regeling "Dagarran- o gemeenten en combinatiefuncties", 2004 - 2007		
		Rijksactie: Experimenteerruimte zorglandbouw e.a.	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Opgesteld plan van aanpak voor omgaan met spanning tussen regelgeving en sociaal-culturele doelen.		
Rijksactie: Onderzoek effecten plattelands-beleid voor groepen (Visie AVP, p.42)	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Opgeleverd onderzoeksrapport				
Geen OD: Vestiging niet-agrarische bedrijvigheid			Effect-indicatoren: - Werkgelegenheid niet-agrarische bedrijvigheid op het platteland (ingedeeld naar sector en type bedrijf) - Arbeidsparticipatie van de verschillende groepen		Streefwaarde: - ... - ...
			Resultaat- en prestatie-indicator(en): <i>Operationeel doel is nog niet zover uitgewerkt, dat resultaat- en prestatie-indicatoren kunnen worden ingevuld.</i>		
		Rijksactie: Wegnemen belemmeringen	Prestatie-indicator(en) Rijk: Opgezet project Wegnemen belemmeringen sociaal ondernemerschap	Taakstelling: Rijksactie is gerealiseerd	
Geen OD: Toeristische en recreatieve sector			Effect-indicatoren: - Arbeidsparticipatie van de verschillende doelgroepen - Inkomen in de toeristische en recreatieve sectoren	Streefwaarde: - ... - ...	
			Resultaat- en prestatie-indicator(en): <i>Operationeel doel is nog niet zover uitgewerkt, dat resultaat- en prestatie-indicatoren kunnen worden ingevuld.</i>		

Beleidsthema Sociaal-economische vitalisering Overzicht van essentiële indicatoren en ambities, blad 2/2

Beleidsopgave	Operationeel doel	Rijksactie (Provinciaal en Rijks)	Indicator	Ambitie
	Geen OD: Verbreiding landbouw		Effect-indicatoren: <ul style="list-style-type: none"> - Aantal bedrijven met verbreding, naar type activiteiten - Aandeel van verbredingsactiviteiten in omzet en bedrijfsresultaat - Investeren in verbreding - Arbeidsparticipatie van de verschillende doelgroepen 	Streefwaarde: <ul style="list-style-type: none"> - ... - ... - ... - ...
			Resultaat- en prestatie-indicator(en): <i>Operationeel doel is nog niet zover uitgewerkt, dat resultaat- en prestatie-indicatoren kunnen worden ingevuld.</i>	
	Geen OD: Beleidsontwikkeling sociaal-economische aspecten van andere thema's		Effect-indicatoren: ...	Streefwaarde: - ...
			Resultaat- en prestatie-indicator(en): <i>Operationeel doel is nog niet zover uitgewerkt, dat resultaat- en prestatie-indicatoren kunnen worden ingevuld.</i>	
		Rijksactie: Analyse sociaal-economische aspecten andere thema's AVP	Prestatie-indicator(en) Rijk: <ul style="list-style-type: none"> - Uitgevoerde analyse 	Taakstelling: Rijksacties zijn gerealiseerd
		Rijksactie: Analyse sociaal-economische aspecten andere ministeries	Prestatie-indicator(en) Rijk: <ul style="list-style-type: none"> - Uitgevoerde analyse 	

Beleids-thema Water: ruimte voor water

Overzicht van essentiële indicatoren en ambities, blad 1/2

- In dit overzicht is uitgegaan van beleidsopgave, operationele doelen en rijksacties volgens het AVP.
- In de workshop is geconstateerd dat de tekst moet worden geactualiseerd op basis van de recente ontwikkelingen in het kader van het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW), met in het bijzonder aandacht voor WB21 (Waterbeleid 21^e eeuw) en KRW (Kaderrichtlijn Water). Een belangrijk aspect hierbij is het specifieke LNV-aandeel in het waterbeleid t.o.v. Verkeer en Waterstaat (DGW).
- Vanwege de verwachte actualisering is dit overzicht beperkt tot de in de workshop geformuleerde effectindicatoren en de prestatie-indicatoren; resultaatindicatoren (voor de optelling van de prestaties) zijn niet ingevuld.

Beleidsopgave	Operationeel doel	Actie (Provinciaal en Rijks)	Indicator (Procesindicatoren alleen bij speciale aanleiding)	Ambitie	
Regionale watersystemen in standhouden en versterken	Gezonde en veerkrachtige regionale systemen		Effectindicator(en): N.B. Nog moeilijk in te vullen vanwege onduidelijkheid beleid en LNV-aandeel daarin. <ul style="list-style-type: none"> - Waterkwantiteit - Aantal watersystemen waarvan de waterkwaliteit op orde is - Oppervlakte grondgebruik dat goed is afgestemd op het (grond)watersysteem 	Streefwaarde: <ul style="list-style-type: none"> - ... - Conform WB21 / KRW - ... 	
			Effectindicator(en): <ul style="list-style-type: none"> - Aanvaardbare wateroverlast en acceptabel watertekort, gekoppeld aan functies: % van gebied dat aan GGOR voldoet en de beweging erin - Waterbergingscapaciteit: <ul style="list-style-type: none"> o Waterbergingsgebieden door provincies in plannen opgenomen o Volume gerealiseerde waterberging - (Grond)waterkwaliteit - Verbeterde waterkwaliteit voor natuur, landbouw en zwemwater - Evenwicht onttrekking en aanvulling van grondwater: saldobenadering - Bodemdaling in veenweidegebieden 	Streefwaarde: <ul style="list-style-type: none"> - ... - ... - ... - ... - ... - ... 	
		Door provincies vorm te geven acties	Prestatie-indicatoren provincies: <ol style="list-style-type: none"> 1. Oppervlakte regionale watersystemen (gerealiseerd, uitgesplitst naar waterbergingsgebied) <ul style="list-style-type: none"> - <i>Suggestie vanuit workshop: 1 vervangen door: % oppervlakte aangewezen bergingsgebieden in regionale watersystemen.</i> 2. Verhouding onttrekking versus aanvulling van het grondwater <ul style="list-style-type: none"> - <i>Suggestie vanuit workshop: aansluiten bij de beschermde gebieden aangegeven in de KRW.</i> 	Taakstelling: <ul style="list-style-type: none"> - Prestaties worden gemeten t.o.v. in de plannen opgenomen taakstelling. - In kader NBW zijn vergaande afspraken gemaakt over WB21 en de taakverdeling hierbij. Deze zijn te zien als taakstellingen. 	
		Rijksactie: Impuls waterbeleid 21 ^e eeuw	Prestatie-indicator(en) Rijk: <ul style="list-style-type: none"> - Gepubliceerde regeling waterbeleid 21^e eeuw, in 2004, door ministerie van Ven W 	Taakstelling: Acties van rijk, provincies en gemeenten zijn gerealiseerd	
		Provinciale actie: Vaststelling GGOR	Prestatie-indicator(en) provincies: <ul style="list-style-type: none"> - Vastgestelde GGOR's in 2010 (in EHS / VHR gebieden in 2005) 		
		Actie provincies en gemeenten: waterbergingsgebied en	Prestatie-indicatoren provincies en gemeenten: <ul style="list-style-type: none"> - Aangewezen waterbergingsgebieden in 2007 		
	Verdrogingsbestrijding EHS / VHR			Effectindicator(en): <ul style="list-style-type: none"> - Herstel van voor verdroging kwetsbare natuur - % van het gebied dat aan het GGOR voldoet en de beweging erin - Aanhaken bij Task Force Verdrogingsbestrijding 	Streefwaarde: <ul style="list-style-type: none"> - In 2010 40% minder verdroging t.o.v. 1985 - ... - ...
			Door provincies vorm te geven acties	Prestatie-indicatoren provincies: <ol style="list-style-type: none"> 1. Oppervlakte regionale watersystemen (gerealiseerd, uitgesplitst naar waterbergingsgebied) <ul style="list-style-type: none"> - <i>Suggestie vanuit workshop: 1 vervangen door: % oppervlakte aangewezen bergingsgebieden in regionale watersystemen.</i> 2. Verhouding onttrekking versus aanvulling van het grondwater <ul style="list-style-type: none"> - <i>Suggestie vanuit workshop: aansluiten bij de beschermde gebieden aangegeven in de KRW.</i> 	Taakstelling: <ul style="list-style-type: none"> - Prestaties worden gemeten t.o.v. in de plannen opgenomen taakstelling. - In kader NBW zijn vergaande afspraken gemaakt over WB21 en de taakverdeling hierbij. Deze zijn te zien als taakstellingen.
			Rijksactie: Droogtestudie	Prestatie-indicator(en) Rijk: <ul style="list-style-type: none"> - Gerealiseerde droogtestudie in 2005 	Taakstelling: Rijksactie is gerealiseerd
			Rijksactie: Impuls waterbeleid 21 ^e eeuw	Prestatie-indicator(en) Rijk: <ul style="list-style-type: none"> - Gepubliceerde regeling waterbeleid 21^e eeuw, in 2004, door ministerie van Ven W 	

Beleidsthema Water: Overzicht van essentiële indicatoren en ambities, blad 2/2

Beleidsopgave	Operationeel doel	Actie (Provinciaal en Rijks)	Indicator	Ambitie
Hebben en houden veilig en bewoonbaar Nederland			Effectindicator(en): <i>N.B. Nog moeilijk in te vullen vanwege onduidelijkheid beleid en LNV-aandeel daarin.</i>	Streefwaarde:
	Hoofdsystemen: waarborgen veiligheid		Effectindicator(en): - Overstromingsrisico (=kans maal effect) - Gevoel van veiligheid - Ruimtelijke kwaliteit rivierengebied, kustgebied en IJsselmeergebied	Streefwaarde: - ... - ... - ...
		Door provincies vorm te geven acties	Prestatie-indicator(en) provincies: - 3. Oppervlakte opvangcapaciteit, gerealiseerd, uitsplitsing naar noodoverloopgebied - 3a. Hoogte van primaire waterkeringen	Taakstelling: - Prestatie wordt gemeten t.o.v. in de plannen opgenomen taakstelling. - Aangepaste wet op de Waterkering geeft de normen aan.
		Rijksactie: PKB Ruimte voor de rivier	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Opgestelde PKB Ruimte voor de rivier, in 2004, door Rijk in samenspraak met provincies	Taakstelling: Rijksacties zijn gerealiseerd.
		Rijksacties Kust	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Handhaving basiskustlijn - Gefinancierde provinciale planstudies voor aanpak meest urgente zwakke plekken - Gevoerde discussie door Rijk en betrokkenen over veiligheid in buitendijkse gebieden in 2004 - Opgestelde beleidslijn voor de kust, 2005 - Rapportage in 2006 aan de EU over de implementatie van de Europese Aanbeveling voor geïntegreerd beheer van kustgebieden	
		Rijksacties IJsselmeer	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Versterkte waterkeringen rond het Markermeer - Uitgevoerde verkenning mogelijkheden meer natuurlijk peilverloop, voor eind 2005	
	Rijksactie Volkerak-Zoommeer	Prestatie-indicator(en) Rijk: - Gerealiseerde planstudie Volkerak-Zoommeer, voor eind 2005		
Goede ecologische toestand stroomgebieden grote rivieren en deltagebied			Effectindicator(en): <i>N.B. Nog moeilijk in te vullen vanwege onduidelijkheid beleid en LNV-aandeel daarin.</i>	Streefwaarde: - Behalen goede ecologische en chemische toestand conform KRW.
	Ecologische kwaliteit stroomgebieden grote rivieren en deltagebied		Effectindicator(en): - Areaal stroomgebied in gebied grote rivieren en delta, met goed ecologische kwaliteit conform KRW, uitgesplitst naar onderwerp: o Chemische kwaliteit prioritair stoffen o Emissies prioritair gevaarlijke stoffen o Emissies overige stoffen o Ecologische inrichting rijkswateren (zie AVP-thema natuur: NURG, natte natuur en Maaswerken) o Sanering vervuilde waterbodems (zie AVP-thema milieu) o Baggerspecie voldoet aan de eisen voor verspreiding en hergebruik (zie AVP-thema milieu)	Streefwaarde: - Voldoet aan ..kwaliteitseisen in 2015 - Emissies zijn beëindigd in 2020 - Emissies zijn teruggedrongen in 2015 - ... - ... - ...
	Door provincies vorm te geven acties	Prestatie-indicatoren: 4. Gerealiseerde oppervlakte (ha) met goede ecologische kwaliteit, uitgesplitst naar stroomgebied - Die voldoet aan kwaliteitseisen: o Chemische kwaliteit prioritair stoffen o Emissies prioritair gevaarlijke stoffen o Emissies overige stoffen o Ecologische inrichting rijkswateren (zie AVP-thema natuur: NURG, natte natuur en Maaswerken) o Sanering vervuilde waterbodems (zie AVP-thema milieu) o Baggerspecie voldoet aan de eisen voor verspreiding en hergebruik (zie AVP-thema milieu) <i>Suggestie vanuit workshop: aansluiten bij de ca 700 gebieden die via KRW zijn aangewezen, waarin VHR-gebieden zijn opgenomen</i> <i>Suggestie vanuit workshop: opstellen van stroomgebiedsbeheersplannen en realisatie van de daarin gemaakte afspraken</i> 5. Lengte inrichting natuurvriendelijke oevers 6. Aantal gerealiseerde vistrappen - <i>Suggestie uit workshop: te gedetailleerd voor het rijksniveau.</i>	Taakstelling: - Prestaties worden gemeten t.o.v. de in de plannen opgenomen taakstelling. die voldoet aan kwaliteitseisen: - Voldoet aan ..kwaliteitseisen in 2015 - Emissies zijn beëindigd in 2020 - Emissies zijn teruggedrongen in 2015 - ... - ... - ...	